

In het kader van de geplande bouw van een zorgcentrum met aparte leefunits langsheen de Faliestraat te Sint-Maria-Oudenhove (deelgemeente van Zottegem, provincie Oost-Vlaanderen) voerde een team van Monument Vandekerckhove nv van 17 tot en met 21 november 2014 en op 8 december 2014 een archeologische prospectie uit op het terrein. Opdrachtgever voor het onderzoek was Care For Life cvba. Het onderzoek werd uitgevoerd volgens de bijzondere voorwaarden opgesteld door Onroerend Erfgoed. Verspreid over het terrein werden 23 proefsleuven gegraven tot op het niveau waarop de archeologische sporen zich manifesteerden. Dit komt neer op 12,3% van het terrein.

Het archeologisch onderzoek leverde slechts een klein aantal sporen op. Het merendeel zijn natuurlijke of recente sporen en zijn archeologisch gezien van minder waarde. Uit de Romeinse periode echter dateren enkele sporen, waaronder een brandrestengraf, en minstens drie aardewerkconcentraties met heel wat vondsten. Door de bodemvorming en het onveranderd loopniveau waren de sporen waartoe het aardewerk hoort niet registreerbaar bij de prospectie. De grote hoeveelheid scherven wijst echter wel op de aanwezigheid van bewoning op het plateau in het noordelijk deel van het onderzoeksgebied. Er werd een vervolgonderzoek voor een deel van het terrein geadviseerd.

SINT-MARIA-OUDEHOVE FALIESTRAT

BASISRAPPORTD/2015/12.811/
08

| VANHOLME Nele, VANHOUTTE Christof

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

SINT-MARIA-oudenhove FALIESTRaat (prov. OOST-VLAANDEREN)

BASISRAPPORT

Monument
Vandekerckhove

Auteurs: Nele VANHOLME, Christof VANHOUTTE
Redactie: Bert ACKE

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Rapport 2015/08

Afbeelding op schutblad: Algemeen overzicht van het onderzoeksterrein.

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Opgraving ☐		Prospectie ☒	
Vergunningsnummer: 2014/450			
Datum aanvraag: 21/10/2014			
Naam aanvrager: VANHOUTTE Christof			
Naam site: Zottegem Faliestraat			
Naam aanvrager metaaldetectie: VANHOUTTE Christof			
Vergunningsnummer metaaldetectie: 2014/450 (2)			
Opdrachtgever:		Care For Life cvba Parklaan 55 bus 24 2300 Turnhout	
Uitvoerder:		Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster	
Bevoegde Vlaamse overheid:		Nancy Lemay (erfgoedconsulent, agentschap Oost-Vlaanderen)	
Bevoegde Intergemeentelijke Archeologische Dienst:		/	
Projectleider:		Bert Acke	
Leidinggevend archeoloog:		Nele Vanholme	
Archeologisch team:		Christof Vanhoutte, Bart Bartholomieux	
Plannen:		Nele Vanholme, Sarah Dalle	
Conservatie:		/	
Materiaaltekeningen:		Pedro López Aurrecoechea, Mieke Van de Vijver	
Start veldwerk:		17/11/2014	
Einde veldwerk:		08/12/2014	
Wetenschappelijke begeleiding:		/	
Projectcode:		SIFA14	
Provincie:		Oost-Vlaanderen	
Gemeente:		Zottegem	
Deelgemeente:		Sint-Maria-Oudenhove	
Plaats:		Faliestraat	
Lambertcoördinaten:		X: 109613,90, Y: 169091,35; X: 109790,33, Y: 169274,52	
Kadastrale gegevens:		Zottegem, Afdeling 6, Sectie D, Percelen 299D, 303G (partim), 382B, 383 (partim), 408C (partim), 411A (partim)	
Beheer opgravingsdata:		Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster	
Beheer vondsten:		Care For Life cvba Parklaan 55 bus 24 2300 Turnhout	
Titel:		Archeologische prospectie Sint-Maria-Oudenhove Faliestraat (prov. Oost-Vlaanderen). Basisrapport.	
Rapportnummer:		2015/08	
Contact:		info@monument.be; T: +32 51 31 60 80	

1. INHOUDSTAFEL

0. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS.....	2
1. INHOUDSTAFEL	3
2. INLEIDING	5
3. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS	7
3.1. GEOGRAFISCHE SITUERING	7
3.2. TOPOGRAFISCHE EN BODEMKUNDIGE SITUERING	10
4. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS.....	13
4.1. HISTORISCHE INFORMATIE	13
4.2. ARCHEOLOGISCHE INFORMATIE	15
5. ONDERZOEKSMETHODE	17
5.1. ALGEMEEN.....	17
5.1.1. Vraagstelling.....	17
5.1.2. Randvoorwaarden.....	18
5.1.3. Raadpleging specialisten	18
5.1.4. Motivatie voor selectie van het materiaal en staalname.....	18
5.2. BESCHRIJVING	19
5.2.1. Voorbereiding.....	19
5.2.2. Veldwerk.....	19
5.2.3. Vondstverwerking en rapportage.....	21
6. BESCHRIJVING VAN DE AANGETROFFEN SPOREN EN VONDSTEN	23
6.1. STRATIGRAFIE.....	23
6.2. RESULTATEN	28
6.2.1. Inleiding	28
6.2.2. Natuurlijke sporen.....	28
6.2.3. Niet-gedateerde sporen.....	30
6.2.4. Silexvondsten	33
6.2.5. IJzertijd	34
6.2.6. Romeinse periode.....	35
6.2.6.1. Sporen	35
6.2.6.2. Aardewerkconcentraties.....	38
6.2.7. Postmiddeleeuwen en recente sporen.....	45
6.2.7.1. Kuilen.....	45
6.2.7.2. Een pakket	45
6.2.7.3. Perceelsgrachten.....	46
7. DATERING EN INTERPRETATIE VAN DE VINDPLAATS	47
8. AANBEVELINGEN VOOR VERDER ONDERZOEK	53

9. SYNTHESE	55
10. LITERATUUR	57
11. BIJLAGEN	59

2. INLEIDING

In het kader van de geplande bouw van een zorgcentrum met aparte leefunits langs de Faliestraat te Sint-Maria-Oudenhove (deelgemeente van Zottegem, provincie Oost-Vlaanderen) voerde een team van Monument Vandekerckhove nv van 17 tot en met 21 november 2014 en op 8 december 2014 een archeologische prospectie uit op het terrein. Opdrachtgever voor het onderzoek was Care For Life cvba. Aangezien de bouw gepaard zal gaan met een verstoring van de bodem adviseerde Onroerend Erfgoed voorafgaand aan de werken een archeologische evaluatie door middel van proefsleuven, teneinde te vermijden dat waardevol archeologisch onderzoek ongedocumenteerd verloren zou gaan. De topografische en bodemkundige omstandigheden van de site scheppen immers een zekere archeologische verwachting. Het onderzoek werd uitgevoerd volgens de bijzondere voorwaarden opgesteld door Onroerend Erfgoed.

In dit basisrapport worden de resultaten van het archeologisch onderzoek voorgesteld. In enkele inleidende hoofdstukken worden de geografische, bodemkundige, historische en archeologische situering van het terrein toegelicht, alsook de gebruikte methodologie bij het onderzoek. Vervolgens komen de resultaten aan bod en wordt een interpretatie gegeven aan de aangetroffen sporen en vondsten. Als besluit volgt een synthese van de resultaten met aanbevelingen voor eventueel verder onderzoek. Het geheel wordt verduidelijkt door middel van kaarten en foto's. Als bijlage zijn de gedigitaliseerde overzichtsplannen opgenomen. Bij het rapport hoort een CDRom met daarop de digitale versie van deze tekst, de bijlagen en de plannen. De diverse inventarissen en foto's worden ter beschikking gesteld via een link naar een externe webruimte.

Langs deze weg wordt eveneens dank betuigd aan volgende personen en instanties die zorgden voor een aangename samenwerking en bijdroegen tot het vlotte verloop van het onderzoek: Jan Schaumont (Care for Life cvba), Leen Trappers en Virginie De Somer (BURO II & ARCHI+I), Nancy Lemay (Onroerend Erfgoed), Bart Lievens, Johan Deschieter (Provinciaal Archeologisch Museum, Velzeke), Ruben Pede (SOLVA) en KDM Construct.

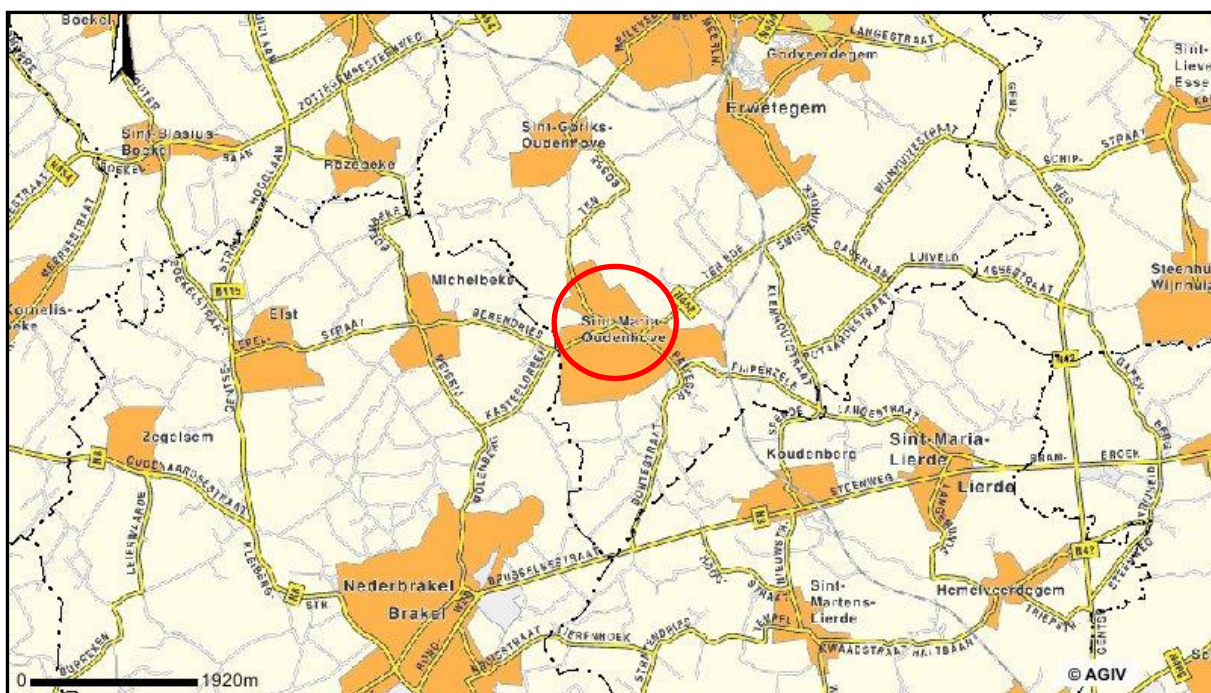
3. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS

3.1. Geografische situering

Het onderzoeksgebied bevindt zich vlakbij de dorpskern van Sint-Maria-Oudenhove. Het grondgebied van dit dorp behoort deels tot Zottegem, deels tot de gemeente Brakel (prov. Oost-Vlaanderen). Het betreffende terrein ligt echter binnen de grenzen van Zottegem (zie figuur 1). Het onderzoeksgebied situeert zich aan de Faliestraat, vlakbij de splitsing met de Hazestraat (zie figuur 3) en beslaat enkele percelen die gelegen zijn achter de huizenrijen in de Faliestraat en de Lilarestaat. Het grootste deel van het terrein wordt ingenomen door gras- en akkerland, dat doorkruist wordt door een landweg. In het noorden van de site bevinden zich van west naar oost: een weide in gebruik voor therapie met honden, een schuur met omliggende aanhorigheden en een boomgaard. In het totaal is het onderzochte gebied 2,1 ha groot.

Figuur 1: Overzichtsplan van de provincie Oost-Vlaanderen waarop de ligging van Sint-Maria-Oudenhove wordt weergegeven (rode stip) (http://www.oost-vlaanderen.be/public/over_provincie/feiten_cijfers/kaart/index.cfm).

Figuur 2: Algemene situering van fusiegemeente Sint-Maria-Oudenhove (© <http://geo-vlaanderen.agiv.be> /geo-vlaanderen).

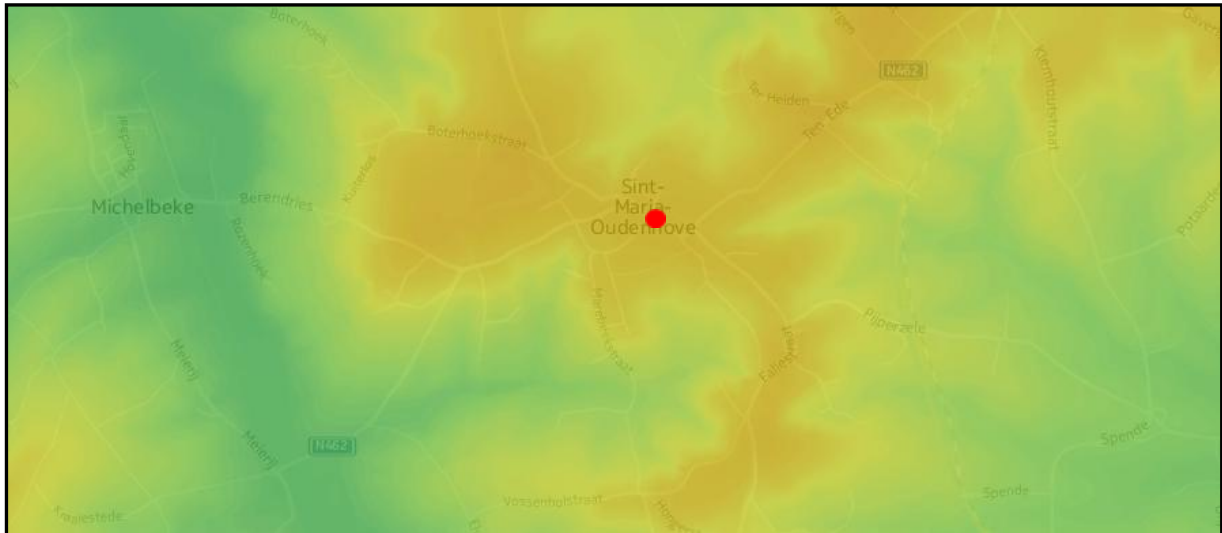
Figuur 3: Aanduiding van het onderzoeksgebied op de stratenatlas (© <http://geo-vlaanderen.agiv.be>).

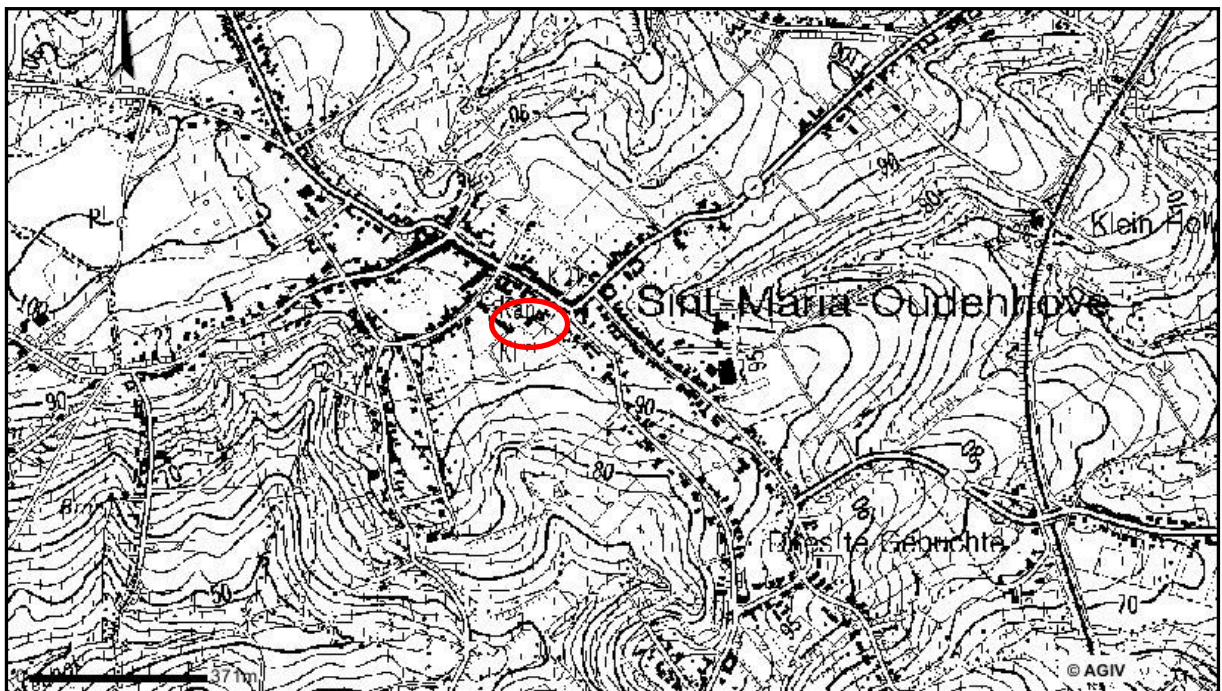
Figuur 4: Kadasterplan met aanduiding van het onderzocht terrein (© BURO II & ARCHI+I).

3.2. Topografische en bodemkundige situering

Topografisch ligt Sint-Maria-Oudenhove op een klein plateau op een verhevenheid die deel uit maakt van de Vlaamse Ardennen. De hoogte van het terrein schommelt tussen +94 m en +96m TAW. Vanuit deze hoogte vertrekken drie beekvalleien. Zoals te zien op de topografische kaart gaat het om vrij steile hellingen (zie figuren 5 en 6).

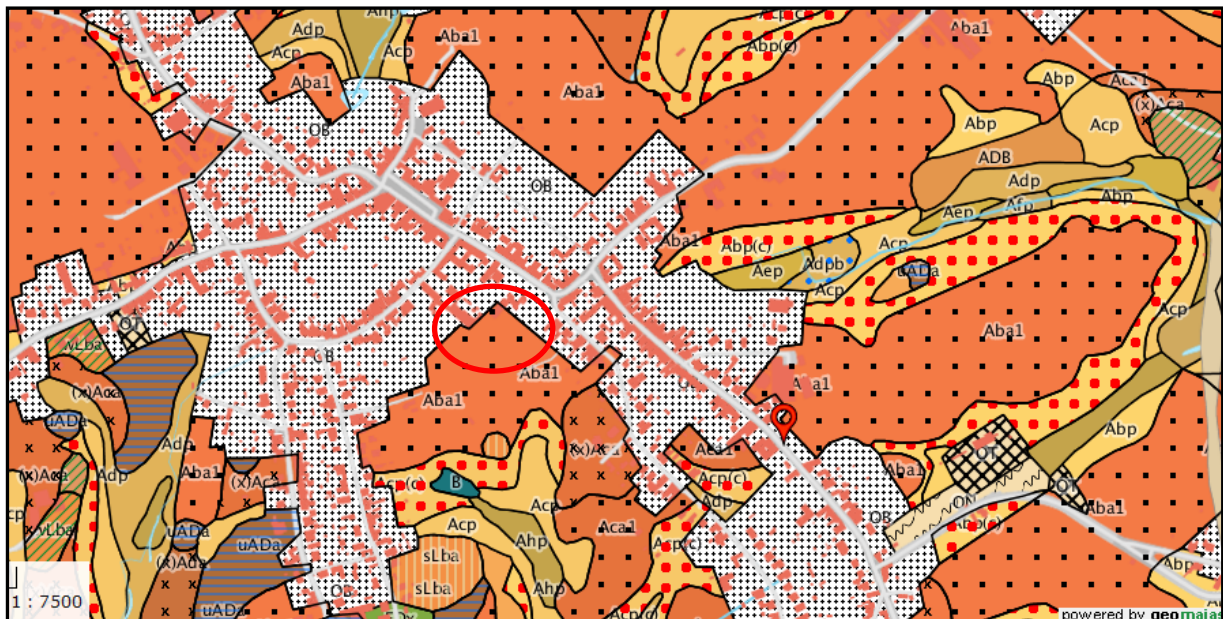

Figuur 5: Digitaal hoogtemodel van de omgeving met aanduiding van het onderzoeksgebied (© <http://www.geopunt.be>).

Figuur 6 : Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (© www.agiv.be).

Bodemkundig situeert Sint-Maria-Oudenhove zich in de leemstreek. De bodemkaart van Vlaanderen geeft aan dat de zone gekenmerkt wordt door droge leembodem met textuur B-horizont (code aba).¹ Deze bodem is typisch voor de plateaugronden uit deze streek.² Een deel is ingekleurd als antropogene zone. Het zijn deze percelen waar de huidige bewoning aanwezig is.

Figuur 7: Situering van het onderzoeksgebied op de topografische bodemkaart (© <http://www.dov.vlaanderen.be>).

¹ <http://www.dov.vlaanderen.be>

² Zie bodemkundig advies in bijlage 0.

4. HISTORISCHE EN ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

4.1. Historische informatie

Sint-Maria-Oudenhove, gelegen binnen het Land van Aalst, heeft met het aanliggende Michelbeke steeds aan dezelfde heren toebehoord. Het leenhof is eeuwenlang in bezit geweest van de heren van Zottegem en nadien ca. midden 17de eeuw samen verkocht aan Pieter Blondel. De baronie Sint-Maria-Oudenhove ontstond in 1675 toen Pieter Blondel, heer van Lilare, de titel verwierf van baron van Sint-Maria-Oudenhove, Michelbeke en de heerlijkheid Riede. Op het Brakelse Sint-Maria-Oudenhove ligt het kasteel van Lilare, teruggaand op de gelijknamige heerlijkheid Lilare. Deze vormde de voornaamste heerlijkheid binnen Sint-Maria-Oudenhove met delen op andere parochies. Er is geen uitsluitsel over het tijdstip waarop de heerlijkheid Lilare met Sint-Maria-Oudenhove verenigd werd (minstens sedert 1764).³

Op de kaart van Ferraris (1771 -1777, zie figuur 8) zijn enkele zaken duidelijk aanwezig. Overheen het onderzochte terrein loopt een landwegel, geflankeerd door bomen. Slechts de aanzet van de huidige Hazestraat bestond uit een verharde weg. Het verlengde duidt op een onverhard pad, aangegeven in stippellijn. Op de Atlas der Buurtwegen staat deze weg omschreven als 'Kruisweg'. In het noordoosten van het terrein is een vierkant gebouw weergegeven, mogelijk betreft het een vierkantshoeve. Deze is niet meer aanwezig op de kaarten uit het midden van de 19de eeuw. Het terrein bestond voor het overige uit tuinpartijen en akker- en weiland.

Op de Poppkaart (midden 19de eeuw, zie figuur 9) is de mogelijk vierkanthoeve afgebroken. Wat rest zijn enkele losse gebouwen. De oude landwegels zijn nog steeds in gebruik. De weg die op de Ferrariskaart met bomen stond weergegeven staat hier vermeld als 'Ridders Ketse'.

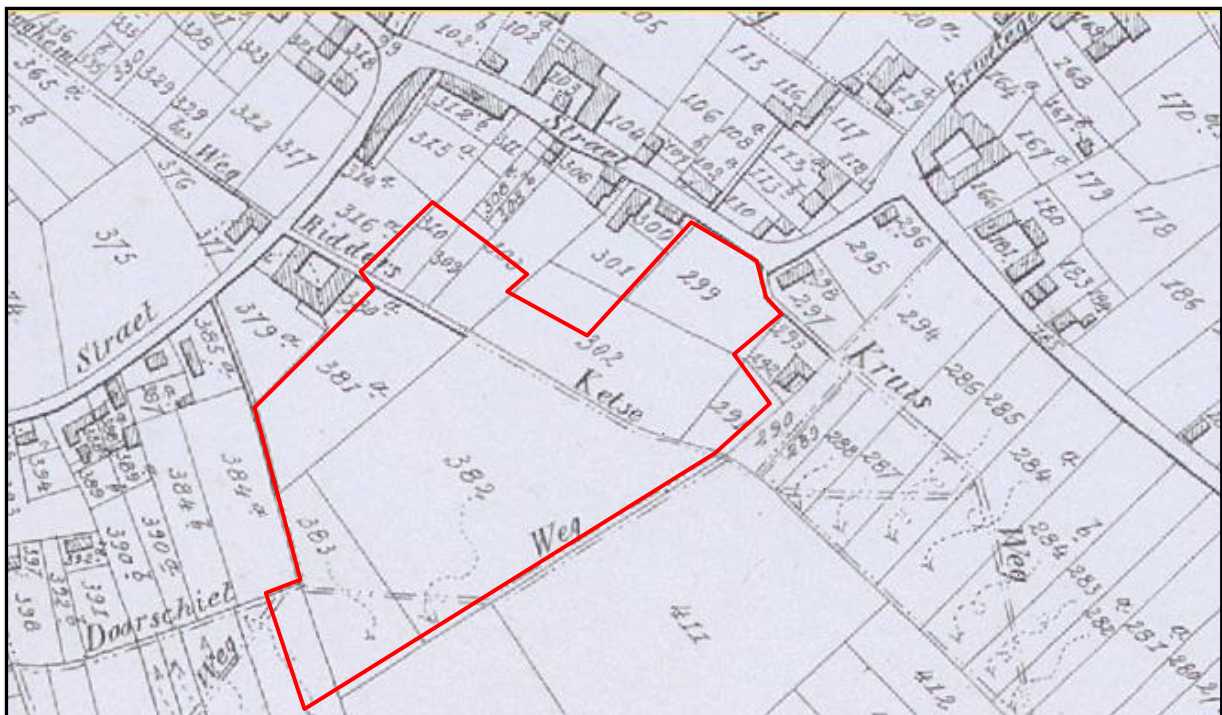
Het onderzoeksgebied en omgeving was lange tijd in bezit van de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid en van Onze-Lieve-Vrouw van VII Weeën. Na hun stichting in 1839 bouwden ze een kloostergemeenschap met aanhorigheden, waaronder een school, op de hoek van Faliestraat en Lilarestaat. Van 1847 tot 1942 speelde deze kloostergemeenschap een belangrijke rol in de handschoennijverheid in Zottegem. De schuur, gelegen op het onderzoeksterrein, dateert van 1933.⁴

³ <https://inventaris.onroerendergoed.be/dibe/geheel/21598>

⁴ <https://inventaris.onroerendergoed.be/dibe/relict/215917>

Figuur 8: Uittreksel van de kaart van Ferraris (1771-1777), met de dorpskern van Sint-Maria-Oudenhove. De onderzoekszone is bij benadering weergegeven (© www.gepunt.be).

Figuur 9: Uittreksel van de Poppkaart (ca. 1850) met aanduiding van het plangebied (© www.gepunt.be).

4.2. Archeologische informatie

In de Centrale Archeologische Inventaris staat enkel de kerk van Sint-Maria-Oudenhove aangeduid als gekende site (inventarisnummer 500425). Het gaat om een gebouw met laatmiddeleeuwse kern. In de directe omgeving zijn geen archeologische vindplaatsen aanwezig. Het zuiden van Oost-Vlaanderen kent echter een belangrijke Romeinse aanwezigheid. Deze is tot op heden vooral geassocieerd met lokale centra die voor hun omgeving een belangrijke rol speelden, zoals de Romeinse *vicus* te Velzeke die in vogelvlucht slechts op 8 km van het onderzoeksgebied is gelegen, en met grootschalige agrarische domeinen, de zogenaamde *villa*. Een grootschalige landelijke Gallo-Romeinse opgraving op de site Spelaan te Zottegem, uitgevoerd door de intercommunale SOLVA, wierp voor de eerste maal licht op bewoning in de Romeinse periode tussen de Schelde en de Dender. Een lokale leefgemeenschap kon er in al haar aspecten onderzocht worden.⁵ Deze site ligt op 8km van Sint-Maria-Oudenhove. Omwille van de specifieke ligging van het terrein, namelijk bovenop een plateau, is er een hoog potentieel op het aantreffen van archeologische sporen.

⁵ <http://www.archeonet.be/?p=33975>

5. ONDERZOEKSMETHODE

5.1. Algemeen

5.1.1. Vraagstelling

In de bijzondere voorwaarden⁶ werden een reeks specifieke onderzoeksvragen gesteld:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Zijn er tekenen van erosie?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere periodes?
- Behoren de sporen tot één of meerdere structuren?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen,...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor aanwezigheid van funeraire contexten?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet *in situ* bewaard kunnen blijven:
 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

⁶ *Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Zottegem, Faliestraat, pp. 4-5.*

5.1.2. Randvoorwaarden

Het onderzoek werd in twee fases uitgevoerd. De eerste fase vond plaats van 17 tot en met 21 november 2014. Hierbij werden de sleuven op de beschikbare weiden en akkers aangelegd (sleuf 1 tot en met sleuf 17). De moeilijk bereikbare percelen in het noorden van het onderzoeksgebied zouden pas worden onderzocht na de sloop van de bestaande gebouwen. Hierdoor zouden de nog gebruikte percelen vrij komen en gemakkelijker bereikbaar zijn.

Op vraag van de bouwheer werd echter besloten om de overige sleuven snel na de eerste fase aan te leggen. Tijdens deze tweede fase, die uitgevoerd werd op 8 december 2014, zijn nog 6 sleuven aangelegd (sleuf 18 tot en met sleuf 23). Tijdens de tweede fase konden door de beperkte bewegingsruimte en de strikte afspraken met architecten, eigenaars en gebruikers van het terrein geen kijkvensters worden aangelegd waardoor sommige sporen niet in een breder kader konden bekeken worden.

5.1.3. Raadpleging specialisten

De bodem en bodemvorming is onderzocht door Jari Mikkelsen (GATE). Zijn rapport is achteraan in dit werk als bijlage 0 toegevoegd. Om het belang van de sporen en vondsten in te schatten werd beroep gedaan op de expertise van Johan Deschieter (Provinciaal Archeologisch Museum, Velzeke) en Ruben Pede (SOLVA).

5.1.4. Motivatie voor selectie van het materiaal en staalname

Tijdens het archeologisch vooronderzoek is een grote hoeveelheid aardewerk aangetroffen. Sommige concentraties zijn niet volledig verzameld met het oog op mogelijk vervolgonderzoek. Een aanwezig brandrestengaf werd volledig opgegraven, de totale inhoud werd bemonsterd en uitgezeefd. Daarnaast werd één staal genomen, het betreft een monstername van een pakket pure klei dat in een aardewerkrijke kuil is aangetroffen. Omdat het niet duidelijk was of het al dan niet om een pottenbakkerssite zou gaan, en de klei dus zou gelinkt kunnen worden met het aardewerk, werd een klein staal genomen. Dit kan voor eventueel later onderzoek worden gebruikt, om herkomst en samenstelling te bepalen.

5.2. Beschrijving

5.2.1. Voorbereiding

De nodige afspraken met de diverse partners werden gemaakt op de startvergadering op 24 september 2014 en op de bijeenkomst van 7 november 2014. Tijdens het veldwerk vond er op 21 november 2014 een bijkomend overleg plaats om de nodige afspraken te maken voor het onderzoek van de noordelijke zone. Voorafgaand aan het terreinonderzoek is een bureaustudie uitgevoerd betreffende de geografische ligging, de historische informatie over Sint-Maria-Oudenhove en de reeds gekende archeologische informatie.

5.2.2. Veldwerk

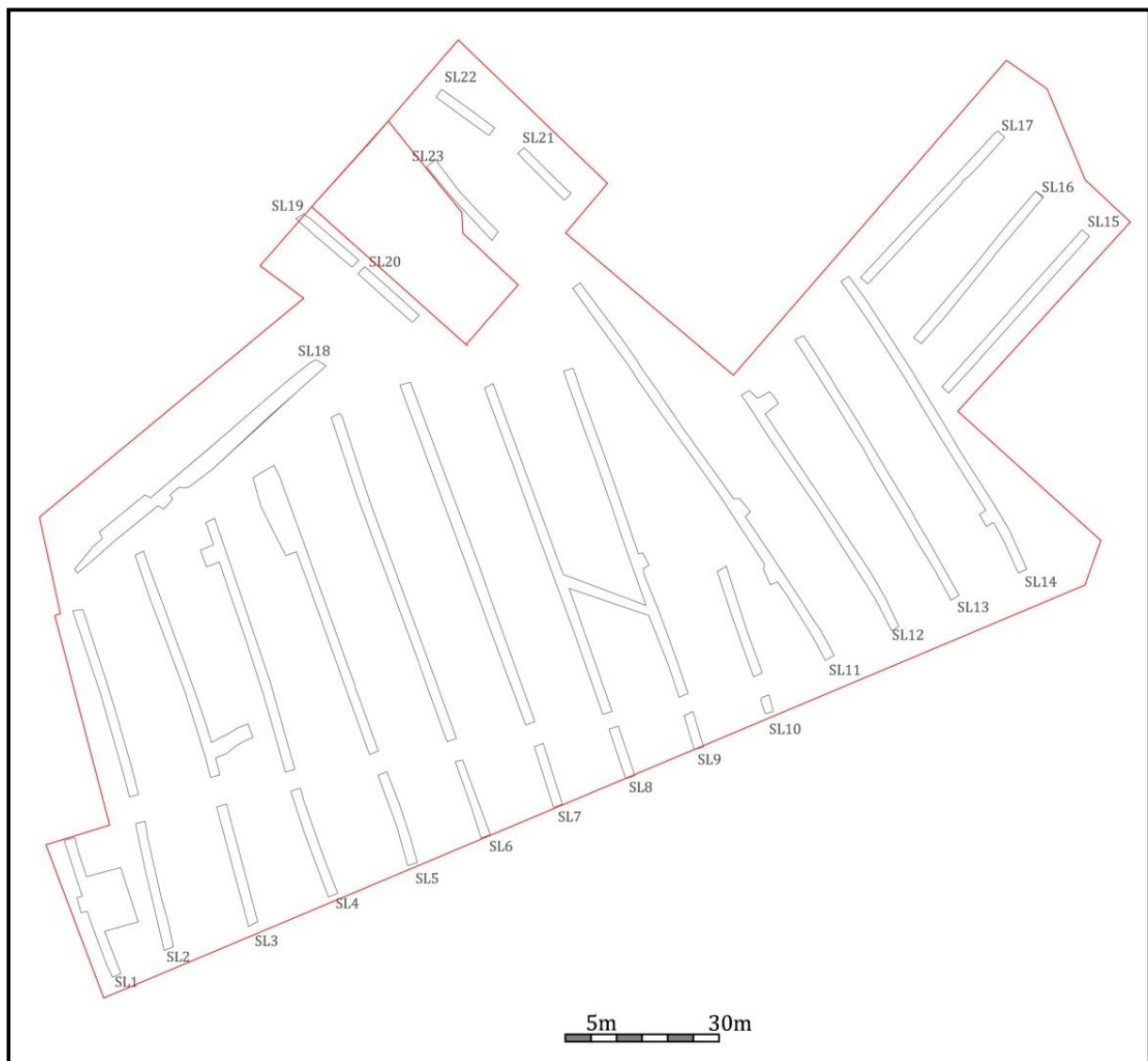
In het totaal zijn er 23 sleuven aangelegd (zie figuur 10). Tijdens de eerste fase ging het om 17 sleuven met een afstand van 15m (as op as) van elkaar. Ze lopen parallel met de aanwezige helling, met uitzondering van sleuven 15, 16 en 17. Deze zijn omwille van de oriëntatie van het perceel loodrecht op de anderen uitgezet. De sleuven 1 tot en met 11 zijn met een onderbreking gegraven om een aarden voetweg te vrijwaren. Tijdens de tweede fase werd de oriëntatie en de lengte van de sleuven bepaald door de aanwezigheid van de boerderij, enkele stallingen, een permanente tent, omheiningen en bomen. Bij enkele sleuven zijn kijkvensters of uitbreidingen aangelegd om de waarde en/of densiteit van de archeologische sporen in te schatten.

De totale oppervlakte van het terrein was 21 300m². Het oppervlak van het gebouw en de verharde weg konden niet worden gesleufd waardoor het te onderzoeken terrein resulteerde in 20 550m². Hiervan werd er 2520m² onderzocht door middel van proefsleuven en kijkvensters. Dit komt neer op 12,3% van het terrein.

Voor het afgraven werd gebruik gemaakt van een rupskraan met een platte graafbak van 1,80m breed. De bodem werd afgegraven tot op het archeologisch relevante niveau. In de meeste gevallen is dat het niveau waar archeologische sporen zichtbaar waren. Op bepaalde locaties echter manifesteerden zich op hoger niveau aardewerkconcentraties. Ondanks dat deze zich in de B-hoizont bevonden, werd een eerste vlak op deze diepte aangelegd. Na registratie werd overgegaan tot het afgraven tot net onder de gebioturbeerde B-horizont (zie verder).

De sporen werden opgeschaafd, gefotografeerd, beschreven en opgetekend met behulp van een GPS-toestel. Een aantal sporen werd gecoupeerd om een beter zicht te krijgen op hun opbouw. De profielen van de coupes werden eveneens gefotografeerd, beschreven en getekend op schaal 1:20. Teneinde een goed beeld te krijgen op de bodemopbouw zijn 13 profielen gezet en geregistreerd. De sporen werden op het terrein met behulp van tablets rechtstreeks beschreven in een database. Voor de registratie werd de code SIFA14 (**S**int-Maria-Oudenhoven **F**aliestraat 20**14**) gebruikt.

De vondsten werden gerecupereerd per context en in een vondstenzakje gestoken samen met een vondstenkaartje. Losse vondsten werden als een puntvondst ingemeten. Een aangetroffen brandrestengraf is integraal bemonsterd. Er is een staal genomen van de klei afkomstig uit S72.

Figuur 10: Ligging van de sleuven binnen het onderzoeksgebied, met de sleufnummers.

5.2.3. Vondstverwerking en rapportage

Na het veldwerk werd van start gegaan met de vondstverwerking en de rapportage volgens de vastgelegde richtlijnen. De plannen werden gedigitaliseerd met behulp van de programma's Autocad en Illustrator. Alle info over de sporen en de vondsten, de foto's en de veldtekeningen werden samengebracht in een database. De vondsten vormen een belangrijk aspect binnen deze opgraving, een selectie werd dan ook getekend. Als laatste werd het rapport geschreven.

6. BESCHRIJVING VAN DE AANGETROFFEN SPOREN EN VONDSTEN

6.1. Stratigrafie

Om inzicht te krijgen in de stratigrafische opbouw van de bodem zijn er 13 profielen geregistreerd, verspreid over het terrein. Enkele daarvan zijn gedetailleerd bestudeerd en beschreven door de bodemkundige J. Mikkelsen (GATE). Het volledige verslag van het onderzoek bevindt zich als bijlage 0 achteraan in dit rapport.⁷ Hieronder worden de voornaamste resultaten van het archeologisch terreinwerk en het bodemkundig onderzoek voorgesteld.

Het terrein waar het vooronderzoek plaatsvond kent slechts een zwakke helling en ligt eerder op een klein plateau. Colluviale erosie of sedimentatie heeft zich hierdoor niet of nauwelijks voorgedaan. Er is ook geen sprake van ophoging.

De Ap-horizont is gemiddeld tussen 30 en 40cm dik. Dit pakket is duidelijk scherper afgelijnd onder het perceel dat als akker is gebruikt, dan onder de weilanden. De onderliggende B-horizont wordt gevormd door een dik lemig pakket met een opvallend hoge bioturbatiegraad. Er werd afgegraven tot onder de door bioturbatie verstoorte B-horizont. In de meeste gevallen is dat ca. 70cm diep. De B-horizont vertoont ook plaatselijk kleiaanrijking en -uitloging (E-Bt horizont). De aanwezigheid van een iets dikkere B-horizont in profiel 4, in tegenstelling tot het nabijgelegen profiel 3, kan wijzen op een oude depressie.

In tegenstelling tot wat op het terrein werd gedacht en op de profieltekening is weergegeven, is nergens de onverstoorte C-horizont bereikt. Het gaat steeds om een bodem met aanwezigheid van bioturbatie, aanrijking, uitloging of vorming van bodemstructuur. De sterke bioturbatie en het vage kleurverschil en overgangen tussen de verschillende horizonten zorgt voor een moeilijke bepaling van het juiste archeologisch niveau. Dit was alvast ook duidelijk tijdens het vooronderzoek. In dit kader moet worden vermeld dat het westelijk deel van sleuf 18 mogelijk te ondiep is afgegraven, waardoor mogelijke sporen nog niet zichtbaar waren.

⁷ In het verslag is er sprake van profiel 10. Dit nummer komt echter niet overeen met het profielnummer van het archeologisch onderzoek. De overige nummers zijn dezelfde.

Figuur 11: Sleuf 9, profiel 6. Algemeen beeld van de bodemstratigrafie onder de akker. Onder de ploeglaag bevindt zich de B-horizont met bovenaan vrij veel bioturbatie en onderaan kleiaanrijking en -uitloging (zie bijlage 1).

Figuur 12: Sleuf 13, profiel 8. Algemeen beeld van de bodemstratigrafie onder het weiland. De ploeglaag is minder scherp afgelijnd. Onder deze Ap-horizont bevindt zich de B-horizont met van boven naar beneden een geleidelijke afname van bioturbatie.

Figuur 13: Sleuf 18, profiel 13. Algemeen beeld van de bodemstratigrafie onder het grasveld ten westen van de schuur. De archeologische sporen waren pas zichtbaar onder de homogene B-horizont. Er kwam echter al aardewerk aan het licht op een hoger niveau.

Figuur 14: Sleuf 21, profiel 11. Algemeen beeld van de bodemstratigrafie onder het weiland ten oosten van de schuur. Er is een dikke homogene B-horizont aanwezig.

De profielen die vlak bij de schuur zijn gezet vormen een uitzondering op de anders vrij homogene proefielen. Enerzijds wijst het profiel 5 (sleuf 7) op erosie (zie bijlage 0), anderzijds is in de sleuven 19 (profiel 12), 20 (profiel 10) en 23 een duidelijk ophogingspakket aanwezig (S69). Profielen 10 en 12 tonen nog de oude Ap-horizont onder de ophoging. De pakketten eronder lijken echter ook verstoord. Het is niet duidelijk of de oorspronkelijk bodemkundige stratigrafie en het archeologisch niveau hier is bewaard. Door de aanwezigheid van de schuur is dit mogelijk weinig waarschijnlijk.

Figuur 15: Sleuf 19, profiel 12. Algemeen beeld van de bodemstratigrafie vlak bij de schuur. Onder een ophogingspakket ligt nog een oude Ap-horizont.

Figuur 16: Sleuf 20, profiel 10. Algemeen beeld van de bodemstratigrafie vlak bij de schuur. Er is een oud loopniveau zichtbaar. Daaronder ligt echter eveneens een verstoord pakket.

6.2. Resultaten

6.2.1. Inleiding

De proefsleuven zullen hieronder niet één voor één worden besproken. Om de resultaten toe te lichten wordt er gekozen om de sporen te verdelen in verschillende groepen. Zo komen eerst de natuurlijke en de niet-gedateerde sporen aan bod, gevolgd door enkele silexvondsten, sporen uit de ijzertijd en deze uit de Romeinse periode. Als laatste worden de meer recente sporen besproken. Voor situering van de sporen wordt verwezen naar de plannen in bijlage achteraan dit rapport.

6.2.2. Natuurlijke sporen

Tijdens het onderzoek zijn een reeks sporen aangeduid die na het couperen natuurlijk bleken te zijn. Het ging om vrij symmetrische vage verkleuringen in de bodem. Met zekerheid zijn volgende sporen natuurlijk: S4 en S5 in sleuf 2; S6, S7, S8 en S9 in sleuf 3; S59 in sleuf 5.

In sleuf 2 was S2 een twijfelgeval daar het om een paalspoor kan gaan. De kleur was echter blauwgrijs en deed ook denken aan een natuurlijk spoor. De afbeelding toont ook de grote graad van bioturbatie aan (zie figuur 17).

S67 in sleuf 22 leverde bij het afgraven een brokje verbrande leem op, evenals een klein fragment handgevormd aardewerk en een fragmentje reducerend gebakken aardewerk (mogelijk Romeins). In coupe bleek dit spoor zeer grillig waardoor het niet zeker is of het hier een antropogeen of een natuurlijk spoor betreft (zie figuur 18).

S18 in sleuf 7 tekende zich zeer vaag af als een iets bruinere zone. Bij het zetten van van profiel 4 in deze laag bleek dit pakket niet diep te gaan. J. Mikkelsen beschrijft dit als een mogelijke kleine depressie op het terrein (zie bijlage 0).

Figuur 17 : Sleuf 2, S2. Een paalspoor of een natuurlijk spoor?

Figuur 18 : Sleuf 2, S67. Een natuurlijk spoor?

Figuur 19: Sleuf 3, S9. Een vrij groot ovaal spoor bleek na het couperen zeer ondiep en is wellicht natuurlijk.

6.2.3. Niet-gedateerde sporen

Een aantal sporen kunnen op geen enkele wijze worden gedateerd. Ze lagen geïsoleerd en/of er werd geen aardewerk uit gerecupereerd. Het gaat om een reeks greppels, grachten en kuilen.

In sleuf 5 werd S11 aangeduid met S10 als kern. Beide hadden een zeer vage aflijning. Na coupe bleek het om een kuil te gaan van ca. 60cm diep. De kern was niet duidelijk zichtbaar, al was de bovenste laag iets donkerder. Het geheel bleek sterk gebioturbeerd (zie figuur 20).

Sleuf 6 bevatte twee kruisende greppels, namelijk S15 en S16. De relatie tussen beide was niet zichtbaar. Het ging om zeer ondiepe greppels. In coupe ging greppel S15 slechts 8cm diep. Bij controle in de andere sleuven zijn deze greppels niet teruggevonden.

Bij de aanleg van sleuf 11 is uit de gracht S24 een fragment aardewerk aangetroffen. Het gaat om een wandfragment met intern en extern loodglazuur, maar echter reducerend gebakken (wat mogelijk wijst om secundaire verhitting). Dit fragment is te dateren in de late middeleeuwen of is jonger. Ondanks de duidelijk aflijning van de gracht leek de

vulling toch ouder. Ook zijn er geen andere aanwijzingen om de gracht in een bepaalde periode te dateren. Door de bioturbatie kan deze scherv intrusief zijn.

Een zeer vage kuil in sleuf 13 (S31) leverde geen enkel dateerbaar object op. De vage aflijning doet vermoeden dat het een relatief oude kuil betreft (zie figuur 21).

Figuur 20: Sleuf 5, S11 en S10: een kuil of diep paalspoor.

Figuur 21: Sleuf 13, S31: een ongedateerde kuil of diep paalspoor.

Sleuf 18 leverde eveneens een vrij diepe kuil op. Spoor 79 ging 62cm diep en bevatte 2 lagen, waarbij de bovenste iets grijzer was dan de onderste. De vulling bevatte een groter percentage klei dan de natuurlijke bodem waardoor de aflijning kon worden aangeduid (zie figuur 22).

In dezelfde sleuf lagen in het noordoosten minstens 2, mogelijk 3 greppels (S73, S74 en S75). Daarnaast konden twee sporen worden afgelijnd die met elkaar in verbinding stonden (S76 en S77), maar waarvan de relatie niet kon worden achterhaald. Al deze sporen waren zeer vaag. Enkel uit S77 werd aardewerk gerecupereerd, een oxiderend geglaazuurd wandfragment.

Greppels S65 en S66, respectievelijk in de sleuven 21 en 22, konden niet worden gedateerd. Spoor 65 was lichtgrijs, S66 daarentegen was uitgeloogd en slechts zeer vaag zichtbaar. Er zijn geen vondsten uit gerecupereerd.

Figuur 22: Sleuf 18, S79: een ongedateerde kuil of diep paalspoor.

6.2.4. *Silexvondsten*

In sleuf 18 werd tijdens het afgraven een bewerkt klingfragment aangetroffen. Deze bevond zich in de B-horizont (zie figuur 23). Een tweede silex werd aangetroffen vlak bij het brandrestengraf (zie verder). Het is niet duidelijk of deze zich in het spoor bevond, of net erbuiten. Omwille van de hoge verbrandingsgraad wordt aangenomen dat deze mogelijk tot het spoor behoort. Ook hier gaat het om een klingfragment (zie figuur 24).

Figuur 23: Een losse vondst uit sleuf 18: een bewerkt klingfragment.

Figuur 24: Verhit klingfragment van in of net naast het brandrestengraf.

6.2.5. IJzertijd

De greppels S17 en S21 (respectievelijk in sleuven 6 en 8/9) liggen in elkaars verlengde en maken dus deel uit van eenzelfde greppel. Uit S21 is handgevormd aardewerk gerecupereerd, het gaat om een zestal kleine wandfragmenten. Eventueel kunnen deze nog uit de overgang van de ijzertijd naar de Romeinse periode dateren.

Figuur 25: Handgevormd aardewerk uit greppel 21.

6.2.6. Romeinse periode

De Romeinse periode is het sterkst vertegenwoordigd. Het gaat enerzijds om sporen, anderzijds zijn er losse vondsten en aardewerkconcentraties die niet duidelijk met een bepaalde context kunnen worden gelinkt.

6.2.6.1. Sporen

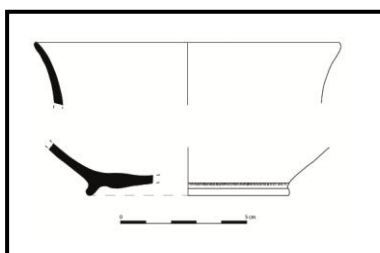
Een brandrestengraf (S1, sleuf 1) is een eerste duidelijk spoor dat in de Romeinse periode kan worden geplaatst. Het lag tegen de westelijke rand van het onderzoeksgebied. Rondom het spoor werd een kijkvenster aangelegd om na te gaan of er nog andere graven of sporen in de buurt lagen. Het kijkvenster leverde echter geen andere sporen op. Het brandrestengraf had een afmeting van ca. 150cm op 112cm. Het ging maximaal 34cm diep. Het spoor was sterk gebioturbeerd. Zoals zo vaak voor brandrestengraven waren ook hier twee lagen aanwezig (zie figuur 26). De onderste betrof een dunne lens met zeer veel houtskool, de bovenste was een bruin lemig pakket ingeklinkte aarde. In de zuidelijke helft werd aardewerk aangetroffen. Het gaat om fijn reducerend gedraaid aardewerk, mogelijk een imitatie van *terra nigra* (zie figuur 27). Wellicht zijn de verschillende fragmenten afkomstig van één recipiënt. Het spoor is volledig bemonsterd en uitgezeefd. In de zeefresidu's werden enkele nagels aangetroffen. Een gelijkaardig nagel werd ook bij het schaven ingezameld (zie figuur 28). Dergelijke vondsten komen vaker voor in brandrestengraven.⁸ Een sterk verbrande silex die net naast het spoor is aangetroffen komt mogelijk ook uit dit spoor (zie hoger).

Een tweede spoor betreft een greppel (S3, sleuf 2). In vlak was deze nauwelijks zichtbaar, dit in tegenstelling tot in de coupe. Het spoor was slechts 12 cm diep bewaard. Uit dit spoor werd een fragment van een ondiepe schaal of kom in *terra sigillata* gerecupereerd (zie figuur 29). Een tweede Romeinse gracht bevond zich aan de andere zijde van het terrein. Het ging om S68 in sleuf 23, aan de oostzijde van de schuur. Deze smalle greppel bevatte opvallend veel aardewerk. De vulling was plaatselijk zeer kleiig (zie figuur 30). Het aardewerk uit dit spoor is vrij eenvormig en betreft vrij fijn reducerend gedraaide waar. Het aardewerk is sterk gefragmenteerd. Er werden 75 wandfragmenten geteld en 7 randen. Het gaat voornamelijk om uitstaande randen die kunnen worden toegeschreven aan kookpotten. Eén rand is afkomstig van een kom. Bij het verzamelen van de vondsten was het duidelijk dat enkele grotere fragmenten reeds gefragmenteerd in de bodem aanwezig waren.

⁸ De Vos, 2004, p. 22, fig. 4.

Figuur 26: Sleuf 1, S1: Doorsnede van het brandrestengraf.

Figuur 27: Aardewerk uit het brandrestengraf, wellicht afkomstig van 1 recipiënt.

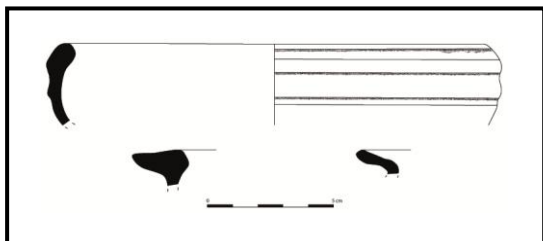
Figuur 28: Aangetroffen nagels in het brandrestengraf.

Figuur 29: *Terra sigillata* uit S3.

Figuur 30: Sleuf 23, S68: greppel met Romeins aardwerk.

Figuur 31: Aardewerk uit S68.

6.2.6.2. Aardewerkconcentraties

Op drie plaatsen zijn concentraties van aardewerk aangetroffen. Ze lagen opmerkelijk zeer dicht bijeen, namelijk in het noorden van sleuf 4 en 5 en ter hoogte hiervan in sleuf 18. Deze concentraties werden opgemerkt tijdens het afgraven naar het dieper gelegen archeologisch zichtbaar niveau en lagen in de bovenste laag van de B-horizont.⁹ Er konden geen duidelijk sporen worden afgelijnd. De aflijningen op het plan gebeurde arbitrair rond de concentraties en de losse vondsten in de onmiddellijke omgeving.

In sleuf 4 kreeg de concentratie het spoornummer 9. Slechts het aardewerk van op het oppervlak is gerecupereerd. Het is niet uitgesloten dat bij verder onderzoek hiervan alsnog een structuur zichtbaar zou worden, maar evengoed ging het om een ondiep aardewerkpakket. Het sterk gefragmenteerde aardewerk vormt een homogene groep. Het gaat om 90 wandscherven, 2 randen en 6 bodems in gereduceerd aardewerk, mogelijk alle afkomstig van kookpotten. Het aardewerk is gedraaid en heeft een vrij glad oppervlak. De vorm en kwaliteit van het aardewerk doet denken aan *terra nigra*.

In sleuf 5 werd na het aantreffen van een aantal losse vondsten en een aardewerkconcentratie de sleuf wat uitgebreid. Daarbij kwamen nog S14 en een reeks puntvondsten (PV3, 4 en 5) aan het licht. Uit S12 kwamen 2 kleine en 1 grotere wandscherf in reducerend baksel. Door vergelijking met het ander aangetroffen aardewerk op deze site gaat het ook hier wellicht om kookpotfragmenten. Er was geen duidelijk aflijning zichtbaar waarbinnen dit aardewerk zich bevond. Er werd eerder arbitrair een afbakening vastgelegd waarbinnen de vondsten werden aangetroffen. Ook de aflijning van S13 was eerder arbitrair en bevatte naast 4 puntvondsten (PV6 tot en met PV9) met gefragmenteerd grijs aardewerk ook nog een grote concentratie keramiek (zie figuur 32). Er zijn er 214 wandfragmenten, 5 randen en 10 bodems in gereduceerd aardewerk ingezameld, voornamelijk afkomstig van kookpotten. Het is sterk gefragmenteerd, maar veel van deze fragmenten kunnen worden gepuzzeld. Daarnaast zijn ook wand- en bodemfragmenten van een *dolium* ingezameld, alle afkomstig van eenzelfde individu (zie figuur 33). Tien wandfragmenten in oxiderend baksel behoren tot kruikwaar. Deze aardewerkconcentratie is tijdens het vooronderzoek volledig ingezameld. Spoor 14 in de uitbreiding was zeer vaag. Hieruit kwam een stuk natuursteen met afgeronde hoek, wat mogelijk wijst op menselijk gebruik (zie figuur 34).

⁹ Het volledige pakket onder de ploeglaag is als B-horizont benoemd. Het gaat hier om de sterk gebioturbeerde homogene laag.

Figuur 32: Sleuf 5, S13 met enkele losse vondsten. Centraal is de aardewerkconcentratie zichtbaar.

Figuur 33: Bodem van een *dolium* uit S13.

Figuur 34: Stuk natuursteen uit spoor 14.

Zoals op figuur 32 zichtbaar is, bevond het aangelegde vlak zich onmiddellijk onder de ploeglaag. Er waren nog duidelijke donkere ploegsporen aanwezig. Op dit vlak werden alle vondsten gerecupereerd en geregistreerd. Er werd nadien overgegaan tot het aanleggen van een tweede vlak. Hierbij is S59 aangetroffen, al ging het hier omwille van zijn eerder grillige vorm wellicht om een natuurlijk spoor. Er waren geen andere aanwijzingen voor de aanwezigheid van sporen.

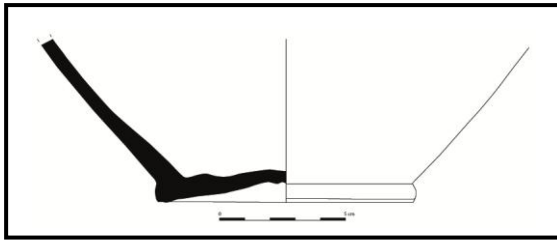
In sleuf 18 deed zich een gelijkaardige situatie voor als in sleuf 5. Er zijn een groot aantal losse vondsten geregistreerd (zie figuur 35), ook hier gaat het om voornamelijk sterk gefragmenteerd gereduceerd aardewerk afkomstig van kookpotten. De scherven zijn voornamelijk aangetroffen in de door bioturbatie sterk gehomogeniseerde B-horizont. Ze lagen in de buurt van de niet gedateerde kuil S79 (zie figuur 22). Puntvondst 31 bevatte naast heel wat wandscherven ook een bijna volledige bodem van een kookpot (zie figuur 36).

Figuur 35: Overzicht van sleuf 18 met de losse vondsten.

Figuur 36: Sleuf 18, puntvondst 31: een bodem van een kookpot in gedraaid reducerend aardewerk.

Figuur 37: Sleuf 18, puntvondst 31.

Hier opnieuw werd een grote hoeveelheid aardwerk geattesteerd (S72), maar is er geen sprake van een kuil. Een deel (mogelijk slechts een kwart) van het aardewerk is gerecupereerd. Het gaat om 2400gr sterk gefragmenteerde wandscherven in reducerend aardewerk. Daarnaast zijn ook 33 randen en 18 bodemfragmenten ingezameld. Eén fragment vertoont kamstrepen. Het is duidelijk dat heel wat fragmenten tot dezelfde individuen behoren. Het gaat om fragmenten van kookpotten. Opvallend is de aanwezigheid van klei waartussen het aardewerk zat vervat. Dit was ook reeds het geval voor greppel S68. Naast het aardewerk is ook een metalen voorwerp verzameld (zie figuur 42). Algemeen kon worden vastgesteld dat zich in deze zone een grote hoeveelheid aardewerk op zeer ondiep niveau bevond, vlak onder de ploeglaag. Het gaat voornamelijk om een homogene groep van lokale geproduceerde kookpotten in reducerend baksel. De aardewerkconcentraties konden niet met sporen worden gelinkt.

Figuur 38: Randfragmenten uit de aardewerkconcentratie S72.

Figuur 39: Bodemfragmenten uit de aardewerkconcentratie S72.

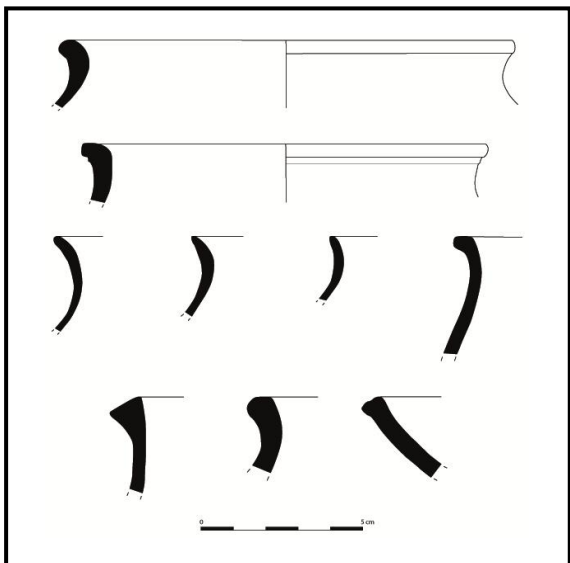
Figuur 40: Wandscherven uit de aardewerkconcentratie S72.

Figuur 41: Wandscherf met versiering uit S72.

Figuur 42: Metalen voorwerp uit S72.

Figuur 43: Grijs gedraaid aardwerk uit aardewerkconcentratie72.

6.2.7. Postmiddeleeuwen en recente sporen

6.2.7.1. Kuilen

In verschillende sleuven zijn kuilen aangetroffen waarvan de vulling duidelijk aangaf dat het vrij recente sporen betrof. Deze was vrij homogeen, eerder weinig gebioturbeerd, bevatte baksteenbrokjes en kleine aardewerkfragmenten die wezen op een postmiddeleeuwse datering. Het ging om de volgende sporen: S25 in sleuf 11; S34 in sleuf 15; S36 en S37 in sleuf 16; S39 tot en met S44 in sleuf 17; S70 en S71 in sleuf 19.

6.2.7.2. Een pakket

Op het centrale perceel werd een laag geregistreerd die zich mogelijk overheen drie sleuven manifesteerde (S27, S28, S30 en S84). Profiel 7 doorheen dit pakket gaf meer duiding (zie figuur 44). Het ging om een pakket dat minsten 70cm dik was (gemeten onder de ploeglaag) en uiteen viel in twee lagen. Een eerste bruinbeige laag vertoonde heel wat baksteenbrokken en tekende zich in de sleuf af als S28. Daaronder lag een gelaagd, iets bleker pakket. Bij de uitbreiding van de sleuf werd ook dit pakket zichtbaar, het werd geregistreerd als S28. In sleuf 13 werd het opgetekend als spoor. In sleuf 14 is eveneens een laag aangesneden, het was echter niet duidelijk of het om hetzelfde pakket ging daar deze wat meer naar het zuiden gelegen was. De betekenis of functie van deze lagen is niet gekend.

Figuur 44: Sleuf 12, profiel 7: onder de ploeglaag ligt een pakket (tussen de 2 volle rode lijnen) dat is opgebouwd uit 2 lagen (aangeduid door een stippellijn).

6.2.7.3. Perceelsgrachten

Twee als greppels geïnterpreteerde structuren konden overheen drie sleuven worden gevolgd. Enerzijds gaat het om S22, S26 en S29, anderzijds om de sporen S33, S35 en S38. Er is geen materiaal uit deze greppels verzameld. Het betreft hier oude perceelsgrachten. Eén ervan kan worden gelinkt met een perceelsgrens die nog zichtbaar is op de Poppkaart.

7. DATERING EN INTERPRETATIE VAN DE VINDPLAATS

Algemeen is de sporendensiteit eerder laag. Naast een deel natuurlijke sporen zijn een groot aantal als 'recent' te bestempelen. Het oudste aangetroffen spoor is een greppel uit de metaaltijden.

Het meest opmerkelijke is de aanwezigheid van een aantal Romeins sporen en vooral een grote hoeveelheid Romeinse vondsten. Tot de sporen behoren een brandrestengraf, een nabijgelegen greppel, en een tweede greppel met opvallend veel aardewerk en een kleiige vulling. Meer opvallend zijn drie aardewerkconcentraties, gegroepeerd in het noordwesten van het terrein. Het gaat om aardewerk dat niet tot een af te lijnen spoor behoorde en in de B-horizont lag. Dit fenomeen kan verklaard worden door de combinatie van het behoud van het looppniveau en aanwezigheid van intense bioturbatie. Het eerste is het resultaat van de afwezigheid van helling (de concentraties bevinden zich op het plateau). Hierdoor heeft er zich geen of nauwelijks erosie voorgedaan en is de hoogte van het maaiveld doorheen de tijd identiek gebleven. Het tweede feit, namelijk bioturbatie, zorgde voor de ontwikkeling van een homogene B-horizont waarin sporen niet of nauwelijks te herkennen zijn. Verondersteld wordt dat het aangetroffen aardewerk tot een spoor behoort, maar dat dit toen ondiep werd uitgegraven en vandaag door de bodemvormig niet meer wordt herkend.

Het aardewerk uit zowel de Romeinse sporen als de concentraties is over het algemeen vrij eenvormig. Het betreft voornamelijk lokaal reducerend gedraaid aardewerk, afkomstig van kookpotten. Soms betreft het imitaties van *terra nigra*. Dit aardewerk kan algemeen in de 2de helft 1ste eeuw en 2de eeuw worden gedateerd.¹⁰ De hoeveelheid aardewerk doet sterk vermoeden dat op dit plateau Romeinse bewoning aanwezig was. Dergelijke concentraties bevinden zich namelijk doorgaans in (erf)greppels of in de gebouwstructuren zelf.¹¹

De onderzoeksvragen kunnen als volgt beantwoord worden:

- *Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?*

Over het hele onderzochte terrein is een gelijkaardig bodemopbouw waargenomen: de Ap-horizont van ca. 40cm dik ligt op de B-horizont. Deze laatste is sterk en vaak vrij diep

¹⁰ Mondelinge informatie van J. Deschieter, Provinciaal Museum Velzeke.

¹¹ idem.

gebioturbeerd. De natuurlijke, ongewijzigde C-horizont werd nergens bereikt. Zie ook bijlage 0.

- *Zijn er tekenen van erosie?*

Neen.

- *Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.*

De sporendensiteit is niet groot. Een groot deel van de sporen zijn het product van activiteit in de nieuwe (vanaf 1500) of nieuwste tijd (vanaf 1800). Het oudste spoor is een greppel die in de metaaltijden kan worden gedateerd. De Romeinse periode is het best vertegenwoordigd door de aanwezigheid van aardewerkconcentraties, losse aardewerkvondsten, twee greppels en een brandrestengraf. Twee diepe kuilen zijn niet gedateerd, maar één ervan ligt in de zone met de aardewerkconcentraties.

- *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*

Een aantal sporen bleken na couperen natuurlijk. Deze zijn aangeduid op plan.

- *Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?*

De sporen zijn sterk gebioturbeerd. Er wordt aangenomen dat de sommige sporen niet meer leesbaar zijn wegens deze verstoringsvorm. Wat soms enkel zichtbaar blijft is het aardewerk dat in de sporen aanwezig is. Daarnaast zijn de sporen eerder vaag en moeilijk leesbaar. Algemeen is het archeologisch vlak moeilijk te bepalen.

- *Maken de sporen deel uit van één of meerdere periodes?*

Zowel de metaaltijden, de Romeinse periode als de nieuwe en nieuwste tijd komen hier voor.

- *Behoren de sporen tot één of meerdere structuren?*

Er zijn geen duidelijke structuren herkend. Slechts enkele grachten/greppels liepen duidelijk door. Het ging meer bepaald om de greppel uit de metaaltijden (vermoedelijk ijzertijd) en twee recentere perceelsgrenzen.

- *Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?*

Een exacte bepaling blijft moeilijk wegens de aanwezigheid van een vrij dikke B-horizont. Duidelijk sporen zijn schaars, en slechts de diepere of houtskoolrijke kuilen blijken zich op een dieper niveau duidelijker af te lijnen. De grote hoeveelheid aardewerk wijst echter op occupatie in de buurt.

- *Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettings,...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?*

Er zijn greppels aangetroffen uit de metaaltijden en de Romeinse periode, maar deze duiden op zich niet op de inrichting van een erf/nederzetting. Lineaire paalzettings werden niet aangetroffen, maar dat is mogelijk te wijten aan de moeilijk leesbare bodem en de beperkte uitbreidingsmogelijkheden in het noordelijke deel van het terrein. De vondstenconcentraties met aanzienlijke hoeveelheden Romeins aardewerk duiden er echter op dat er zich in het noordelijk deel van de site of er vlak bij een bewoningssite bevindt.

- *Zijn er indicaties voor aanwezigheid van funeraire contexten?*

Er is één Romeins brandrestengraf aangetroffen.

- *Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?*

De algemene kennis over kleine Romeinse boerengemeenschappen is nog zeer schaars in deze regio. De *vicus* Velzeke is relatief goed gekend, kleinere gehuchten daarentegen zijn in deze omgeving eerder ongekend. Tijdens een archeologisch onderzoek op een Fluxysgasleidingstracé zijn op enkele locaties wel sporen van kleinere landelijke Romeinse nederzettingen aan het licht gekomen (Haaltert, Ninove, Parike (Brakel), Lierde en Geraardsbergen). Vooral de vindplaats in Parike (ter hoogte van de Wouterbosweg) doet vermoeden dat hier een kleine open nederzittingsstructuurlag was gelegen, in associatie met een verhard wegtracé.¹² Recent bracht het grootschalige onderzoek op de site Zottegem-Spelaan een dergelijk landelijke nederzetting gedetailleerd in kaart. Een opgraving op deze site zou kennis opleveren over de verspreiding en de materiële cultuur van rurale Romeinse bewoning in de regio.

¹² Mondelinge informatie van J. Deschieter, Provinciaal Archeologisch Museum, Velzeke.

- *Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?*

De site zal worden vernield door de bouw van nieuwe structuren in functie van een nieuw zorgcentrum.

- *Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:*
 1. *Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?*

In het noordelijke deel wordt een zone van 3522m² afgebakend voor verder onderzoek. Het is in deze zone dat het Romeinse aardewerk overvloedig is aangetroffen, zij het evenwel dat er geen echte bewoningssporen zijn vastgesteld. Het vele vondstenmateriaal duidt er echter op dat deze zone intensief in gebruik was tijdens de Romeinse periode. In het oosten wordt de zone begrensd door de sleuf waarin de Romeinse greppel is aangetroffen, in het noorden en het westen door de grens van het projectgebied. In het zuiden wordt de materiaalrijke zone in sleuven 4 en 5 mee opgenomen in het adviesgebied. Er wordt verwacht dat de aanwezige schuur, op de funderingen van de gevels na, geen al te grote verstoring van de bodem met zich heeft meegebracht; de plek van de schuur zit dus mee vervat in de advieszone. Er kan vanuit gegaan worden dat er meerdere vlakken zullen moeten worden aangelegd, de exacte diepte is door de moeilijk leesbare bodem niet op voorhand mee te geven (zie hieronder).

2. *Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?*

Het archeologisch niveau is moeilijk te bepalen. Bij het afgraven zal men rekening moeten houden met de vele losse vondsten die door middel van een X-, Y- en Z-coördinaat moeten worden ingemeten. Concentraties van aardewerk kunnen wijzen op kuilen die niet zichtbaar zijn. Deze dienen eerst te worden opgegraven. Waar nodig dient een tweede vlak worden aangelegd. Hierbij bestaat de kans dat diepere sporen zichtbaar worden. Een opgraving zal niet in één vlak verlopen.

- *Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?*

1. Zijn er nog meerder aardewerkconcentraties aanwezig? En behoren die eventueel tot diepere kuilen?
2. Kunnen de losse vondsten iets meer zeggen over eventuele niet zichtbare sporen? Tekenen er zich patronen af?
3. Zijn er onder de zwaar gebioturbeerde B-horizont nog diepere structuren aanwezig? Zijn deze contemporain met de aardewerkvondsten?
4. Wat is de betekenis van de grote hoeveelheid homogene gereduceerde aardewerk?

- *Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?*

In zowel een Romeinse gracht als 'kuil' is vrij veel zuivere klei gevonden. Is er een link tussen het homogene aardewerk en de klei? Wat kan de herkomst zijn van de klei (alluviaal, tertiair)?

8. AANBEVELINGEN VOOR VERDER ONDERZOEK

Om zicht te krijgen op de betekenis van deze site wordt een vervolgonderzoek aanbevolen in de noordelijke zone van het terrein (zie plan in bijlage). Deze zone ligt op het hoogste deel van het plateau. Ook de schuur en de oprit worden mee opgenomen in de adviezone. Onder de oprit werd immers een Romeinse greppel aangetroffen die veel aardewerk bevatte. Verwacht wordt dat de verstoring door de funderingsmuren van de schuur eerder beperkt is. De hoeveelheid vondsten doet alvast vermoeden dat een nederzetting in de nabije omgeving ligt. Het is niet uitgesloten dat de diepe kuil in deze zone deel uitmaakt van een (woon)structuur.

Het algemeen opgravingsstramien voor een landelijke opgraving kan hier echter niet worden aangehouden. Omwille van de bodemvorming is het ten eerste erg moeilijk te bepalen wat het juiste niveau is waarnaar dient te worden verdiept. Ten tweede ligt dat archeologisch niveau waar sporen zichtbaar worden dieper dan het niveau waar reeds heel wat losse vondsten werden gedaan en aardewerkconcentraties zijn geregistreerd. Bij de aanleg van het vlak dient dus rekening gehouden te worden met deze 'contextloze' vondsten. Puntenvondsten worden driedimensionaal ingemeten, aardewerkconcentraties dienen te worden vrijgelegd en eventueel door middel van een coupe verder geregistreerd. Pas na deze handelingen kan er verder worden verdiept naar een volgend niveau. Er wordt verdiept tot het homogene zwaar gebioturbeerde B-pakket is weggegraven. Het is niet onmogelijk dat op sommige plaatsen meerdere vlakken moeten worden aangelegd. Het vooronderzoek leverde een grote hoeveelheid aardewerk op, bij een vervolgoopgraving zal dit aantal meer dan waarschijnlijk aanzienlijk toenemen. De nodige tijd en budget dient voorzien te worden voor een verdere studie van het vele vondstmateriaal, waardoor kan getracht worden meer grip te krijgen op de homogene groep van gereduceerd aardewerk.

Deze aanbeveling heeft geen enkele bindende kracht, maar dient als advies voor de bevoegde overheid, Onroerend Erfgoed, die uiteindelijk beslissingsrecht heeft over het vervolgtraject.

9. SYNTHESE

In het kader van de geplande bouw van een zorgcentrum met aparte leefunits langsheen de Faliestraat te Sint-Maria-Oudenhove (deelgemeente van Zottegem, provincie Oost-Vlaanderen) voerde een team van Monument Vandekerckhove nv van 17 tot en met 21 november 2014 en op 8 december 2014 een archeologische prospectie uit op het terrein. Opdrachtgever voor het onderzoek was Care For Life cvba. Aangezien de bouw gepaard zal gaan met een verstoring van de bodem adviseerde Onroerend Erfgoed voorafgaand aan de werken een archeologische evaluatie door middel van proefsleuven, teneinde te vermijden dat waardevol archeologisch onderzoek ongedocumenteerd verloren zou gaan. De topografische en bodemkundige omstandigheden van de site scheppen immers een zekere archeologische verwachting. Het onderzoek werd uitgevoerd volgens de bijzondere voorwaarden opgesteld door Onroerend Erfgoed. Verspreid over het terrein werden 23 proefsleuven gegraven tot op het niveau waarop de archeologische sporen zich manifesteerden. Dit komt neer op 12,3% van het terrein.

Het archeologisch onderzoek leverde slechts een klein aantal sporen op. Het merendeel zijn natuurlijke of recente sporen en zijn archeologisch gezien van minder waarde. Uit de Romeinse periode echter dateren enkele sporen, waaronder een brandrestengraf, en minstens drie aardewerkconcentraties met heel wat vondsten. Door de bodemvorming en het onveranderd loopniveau waren de sporen waartoe het aardewerk hoort niet registreerbaar bij de prospectie. De grote hoeveelheid scherven wijst echter wel op de aanwezigheid van bewoning op het plateau in het noordelijk deel van het onderzoeksgebied. Over Romeinse rurale bewoning in de regio is nog niet veel gekend. Verder onderzoek zou dan ook een licht kunnen werpen op dit aspect van de geschiedenis. Bij een vervolgonderzoek dient ondermeer rekening te worden gehouden met de slechte leesbaarheid van de sporen, de losse vondsten, mogelijke concentraties van aardewerk en het opgraven in meerdere vlakken.

10. LITERATUUR

- **Uitgegeven bronnen**

- De Vos S., 2004, Het Gallo-Romeins grafveld van Destelbergen-Eenbeekeinde. Een studie van 60 brandrestengraven en 4 ustrina uit de opgravingscampagne van 1998. *VOBOV-info* 59. 17-26.
- De Groote K., Bastiaens J., De Clercq W., Defroce K. & Vandenbruaene M., 2003, Gallo-Romeinse graven te Huise 't Peerdeken (Zingem, prov. Oost-Vlaanderen). Een multidisciplinaire analyse. *Archeologie in Vlaanderen* VII 1999-2000. 31-64.

- **Onuitgegeven bronnen**

- *Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem: Zottegem, Faliestraat.*

- **Internetbronnen**

- <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/ikonos/#>
- <http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/bodemkaart/>
- <http://cai.erfgoed.net>
- <http://www.archeonet.be/?p=33975>
- <http://www.dov.vlaanderen.be>
- <http://www.gepunt.be>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/geheel/21598>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be/dibe/relict/215917>
- http://www.oost-vlaanderen.be/public/over_provincie/feiten_cijfers/kaart/index.cfm

11. BIJLAGEN

- Bijlage 0: bodemkundig rapport
- Bijlage 1: situeringsplan
- Bijlage 2: overzichtsplan
- Bijlage 3: detailplan west
- Bijlage 4: detailplan oost
- CDROM met dit rapport, bijlagen en overzichtsplan
- Database met alle foto's en inventarissen is te raadplegen via:
<http://www.monarcheo.be/databank>. Bij vragen hieromtrent: neem contact via
info@monument.be.

Faliestraat, Sint-Maria-Oudenhove, Zottegem

Bodemkundig advies

12-12-2014

GATE Eindeken 18, 9940 Evergem
Jari Hinsch Mikkelsen & Pieter Laloo

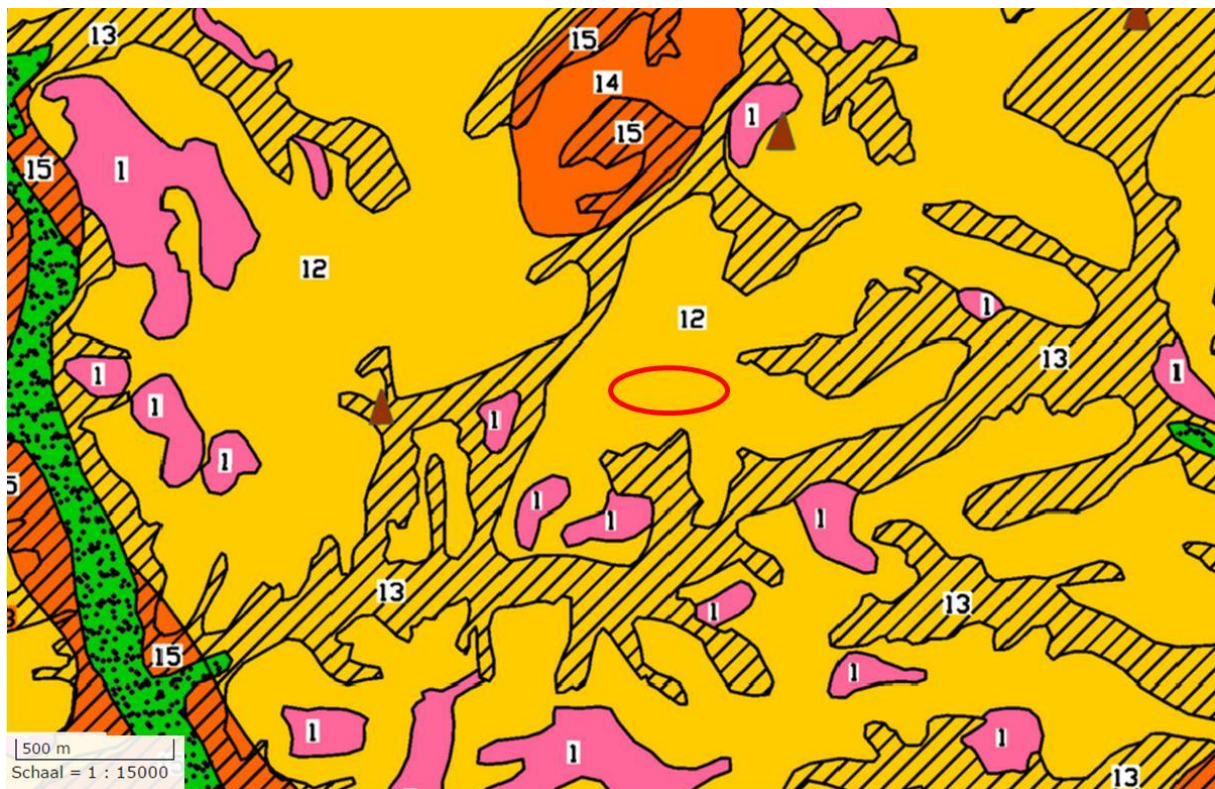
KENMERKEN	
Site	Faliestraat, Sint-Maria-Oudenhove, Erwetegem, Zottegem
Type	Proefsleuvenonderzoek
Opdrachtgever	Momument
Vergunninghouder	Christof Vanhoutte
Veldwerk	18/11/2014
Rapportage	11 en 12/12/2014
Ref. nr.	2014-JM-27
Auteur(s)	Jari Mikkelsen & Pieter Laloo

1. Inleiding

Praktisch in het centrum van het dorp Sint-Maria Oudenhove ligt er nog een oude hoeve met gronden tot aan het gebouw. Deze gronden zullen in de nabije toekomst aangewend worden voor het bouwen van een zorgcentrum. De inplanting van het centrum op het terrein zal gebeuren in functie van waar er archeologisch resten gevonden worden om zo dergelijke sporen indien mogelijk te sparen.

2. Geologie

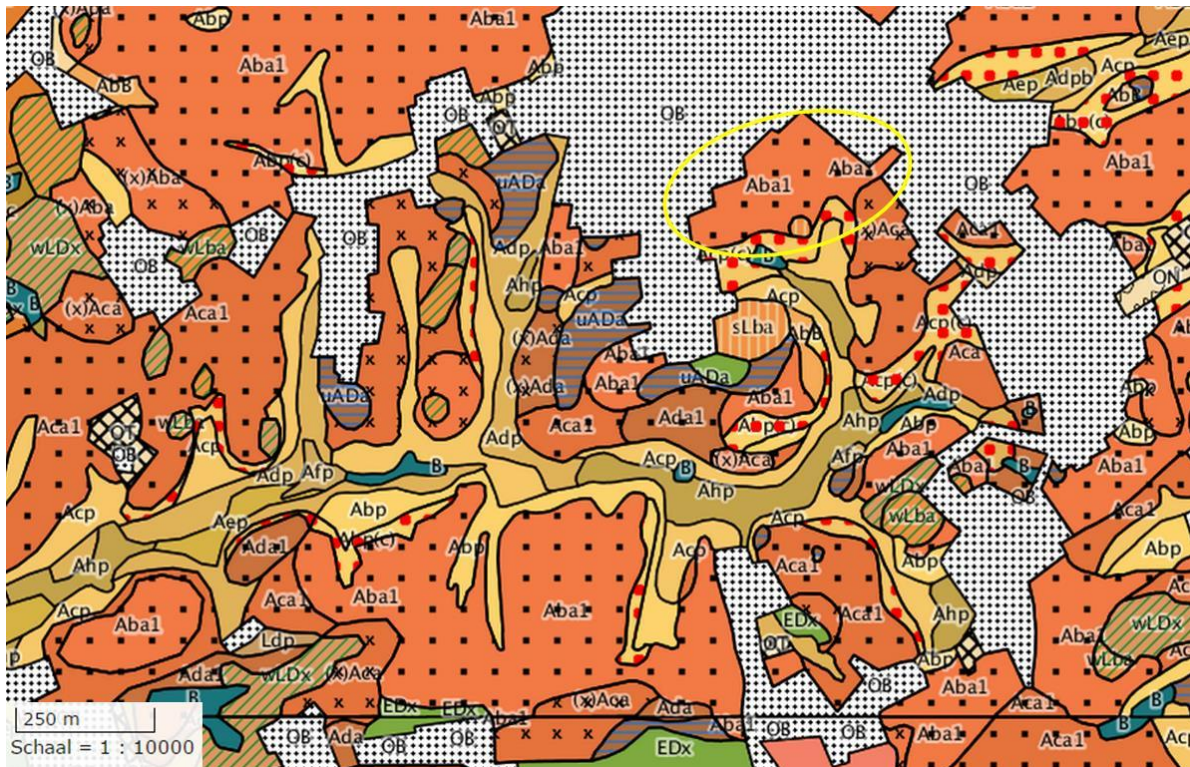
De site is gelegen op het quartair geologische kaartblad 30/38 Geraadsbergen & Ath(deel) (Bogemans, 2005). De plateaupositie van de site staat gekarteerd als profieltype 12 zijnde sedimenten die bovenaan bestaan uit homogene eolische leemafzettingen met hieronder fluviatiele afzettingen bestaand uit zand tot grind (figuur 1). Deze fluviatiele afzettingen liggen dieper dan de bestudeerde bodemprofielen.

Figuur 1. De quartair geologische kartering van de omgeving van het studiegebied (aangeduid met een rode ovaal)

3. Bodemkundige omschrijving van het plangebied

De site is integraal gelegen binnen bodems gekarteerd als Aa1. Dit betekent droge leem gronden met structuur (of met weinig duidelijke kleur) B horizont (bruine bodems) en met een A horizont die dunner is dan 40cm. Alle vergelijkbare plateaugronden van de streek kennen dezelfde bodemkartering (figuur 2 en 3).

Figuur 2. De bodemkartering van de ruime omgeving rond de site (aangeduid met een geel ovaal). De afwatering van de site loopt kennelijk via de diep ingesneden valleien hier met beige tot licht gele kleuren gekarteerd.

Figuur 3. De bodemkaart van België ter hoogte van het studiegebied (aangeduid met een rode lijn)

4. De bodemobservaties

Om de bodems van de site meer in detail te kunnen evalueren, werden 6 bodemprofielen geselecteerd. De locatie van deze profielen is af te lezen op figuur 4

Figuur 4. De locatie van de bodemprofielen die in dit rapport besproken worden

4.1 Bodemprofiel P1

Deze bodem werd bestudeerd in het westelijke uiteinde van het onderzoeksgebied, vlak naast een paardenweide. De bodem kan ingedeeld worden in 4 morfogenetische horizonten (tabel 1; figuur 5). Deze zijn de huidige ploeglaag (Ap), een homogene Bbi1 horizont, een tweede biologisch sterk bewerkte Bbi2 horizont en vervolgens een structuur B-horizont.

Tabel 1: Beknopte beschrijving van de horizonten van P1

Nr.	Symbool	Beknopt omschrijving
H1	Ap	0-30cm;
H2	Bbi1	30-52cm; homogeen; 12-14% klei;
H3	Bbi2	52-66cm; matig homogeen; zoals H2, maar met vlekken van originele bodem en van sedimentatiesporen;
H4	Bw	66-105cm; heterogeen; 12-14% klei; beige met lichter vlekken; vrij compact en redelijk droog

De bodem werd bestudeerd ter hoogte van een zeer zwakke helling in zuidelijke richting. De helling is te zwak voor sterke colluviale erosie of sedimentatie, hoewel kleinschalige erosie-

sedimentatie over enkele meters afstand en tot enkele cm in de grond niet uitgesloten kan worden. Zeker niet in de periode na het bewerken voor een nieuwe vegetatie de grond stabiliseert. Verder zijn er geen aanwijzingen van ophoging of nivellering. Het geobserveerde bodemprofiel lijkt dus in situ zonder noemenswaardig verlies of aanrijking van materiaal. Opvallend bij dit en het volgende bodemprofiel is de sterke bioturbatie. H2 is compleet gebioturbeerd, H3 is voor 80-90% gebioturbeerd en in H5 bestaat ongeveer de helft van de horizont uit biogalerijen zowel mollen als regenwormen.

Figuur 5. Foto van bodemprofiel 1. Links de locatie van het profiel.

4.2 Bodemprofiel P10

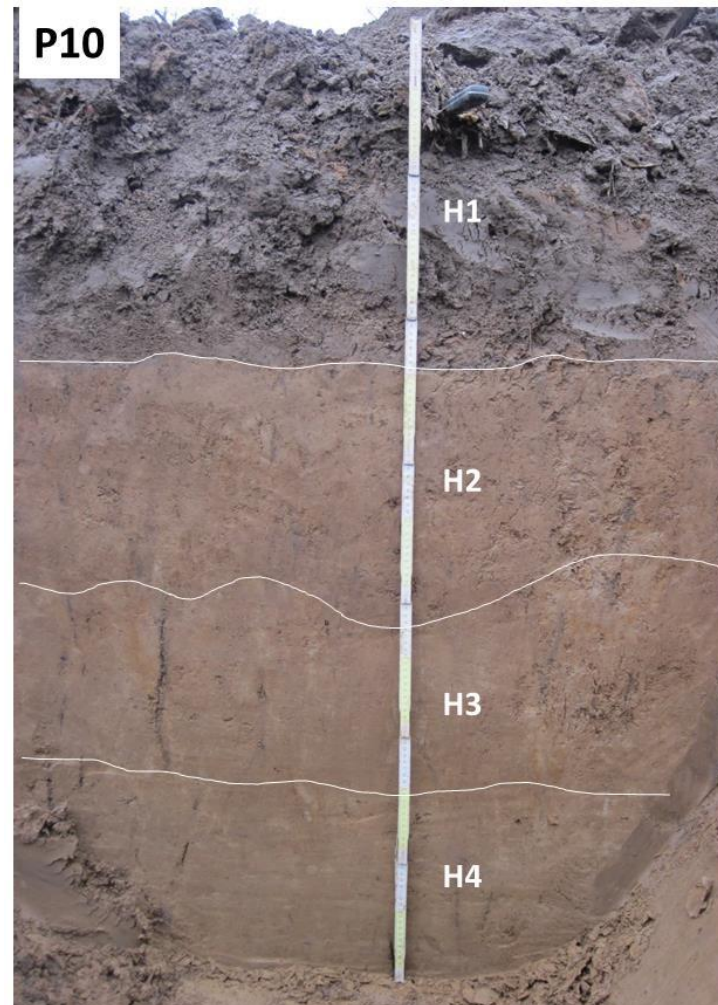
Deze bodem werd bestudeerd in het noordelijk uiteinde van sleuf 2. De bodem bestaat uit 4 horizonten. Deze zijn de huidige ploeglaag, een homogene Bbi-horizont, een zwak heterogene B horizont met een lichte kleiaanrijking, en vervolgens een horizont met afwisselende kleiige en meer siltige bandjes (tabel 2; figuur 6).

Tabel 2: Beknopte beschrijving van de horizonten van P10

Nr.	Symbool	Beknopte omschrijving
H1	Ap	0-36cm;
H2	Bbi	36-66cm; 12-14% klei
H3	Bt	66-100cm; 16-18% klei
H4	Bt +E	100-128cm; 10-12% klei; E/Bt banden ± 2 cm dik;

De kleiaanrijking ter hoogte van H3 is relatief zwak, met een verhoging van het kleigehalte met ongeveer 3-4%, waar de kleitoename eerder in de grootorde 6-8% te verwachten is. Meerdere verklaringen kunnen hiervoor gegeven worden:

- Door bioturbatie is de bovenkant van de Bt horizont, en dus het deel met het hoogste kleigehalte mee opgenomen in de Bbi horizont.
- Door verwerking is een deel van de klei afgebroken en uitgelooagd.
- Er is nooit een volwaardige Bt horizont tot stand gekomen

Figuur 6. Foto van profiel P10

Op basis van veldwerk op leemgronden in het Zoniënwoud (Mikkelsen, et al., 2005) is gekend dat op plateauposities die nooit bewerkt geweest zijn voor landbouw de Bt horizont begint op ongeveer 45-50cm diepte. Belangrijk om te vermelden is dat deze bodems altijd begroeid is geweest (tijdens de holocene periode) en er is ook geen erosie gebeurd sinds de ontwikkeling van de Bt horizont.

In P10 begint de Bt pas op 66cm diepte. Het is dus mogelijk dat de Bt voor een deel door bioturbatie verdwenen is. Het kan aan de andere kant niet uitgesloten worden dat de bodem licht opgehoogd is geweest, hoewel de sequentie, de morfologie en de diktes van bodemhorizonten dit tegenspreekt.

De E-Bt bandjes ontwikkeld in H4 zijn in feite dunne horizonten van respectievelijk kleiaanrijking en kleiuitloging. De klei beweegt dus van de E horizont over enkele centimeters tot in de Bt horizont. Dergelijke E-Bt bandjes zijn typerend voor het diepere gedeelte van Belgische leembodems. Dat E-Bt bandjes enkel in deze horizont gevonden werden, kan verklaard worden door de grotere diepte die deze bodem bereikte in vergelijking met de andere bestudeerde bodems.

4.3 Bodemprofiel P3

P3 bevindt zich centraal binnen het onderzochte gebied net helling opwaarts van de voetwegel. De bodem bestaat uit 3 horizonten, met name de ploeglaag, de gebioturbeerde Bbi horizont en de structuur B horizont (tabel 3; figuur 7).

Figuur 7. Foto van bodemprofiel P3. Links de locatie van het profiel in de sleuf

Tabel 3: Beknopte beschrijving van de horizonten van P3

Nr.	Symbool	Beknopte omschrijving
H1	Ap	0-31cm
H2	Bbi	31-62cm; 12-15% klei; sterk gebioturbeerd; kruimelstructuur
H3	Bw	62-80cm; 12-15% klei; gebioturbeerd; compacter dan H2; beetje wortelglei

Ook dit bodemprofiel getuigt van de sterke bioturbatie die kenmerkend is voor de bodems van deze site. Door de sterke bioturbatie en het gebrek aan duidelijke kleurverschillen kan het vrij moeilijk zijn om de juiste diepte te bereiken om archeologische sporen te traceren. Verder is het te verwachten dat dergelijke sporen eveneens tamelijk gebioturbeerd zijn.

4.4 Bodemprofiel P4

Deze bodem is gesitueerd op ongeveer dezelfde positie in het landschap als P3, maar enkele sleuven verder oostwaarts ten opzichte van P3. De horizonten die hier herkend werden, komen overeen met die van P3. Wat wel opvallend is, is dat de gebioturbeerde horizont maar liefst tot 86cm diepte kon getraceerd worden. Misschien dat er hier landschappelijk een lichte depressie aanwezig was, en met het aanleggen van de weg en het ploegen van de grond is de bodem lichtjes aangerijkt. Het zou ook kunnen dat de grond hier van nature iets vochtiger is. Hierdoor zal de vegetatie beter groeien en de regenwormen deze plaats opzoeken en met de regenwormen ook de mollen (tabel 4; figuur 8).

P4

Figuur 8. Foto van bodemprofiel P4. Links de sleuf waarin dit profiel bestudeerd werd

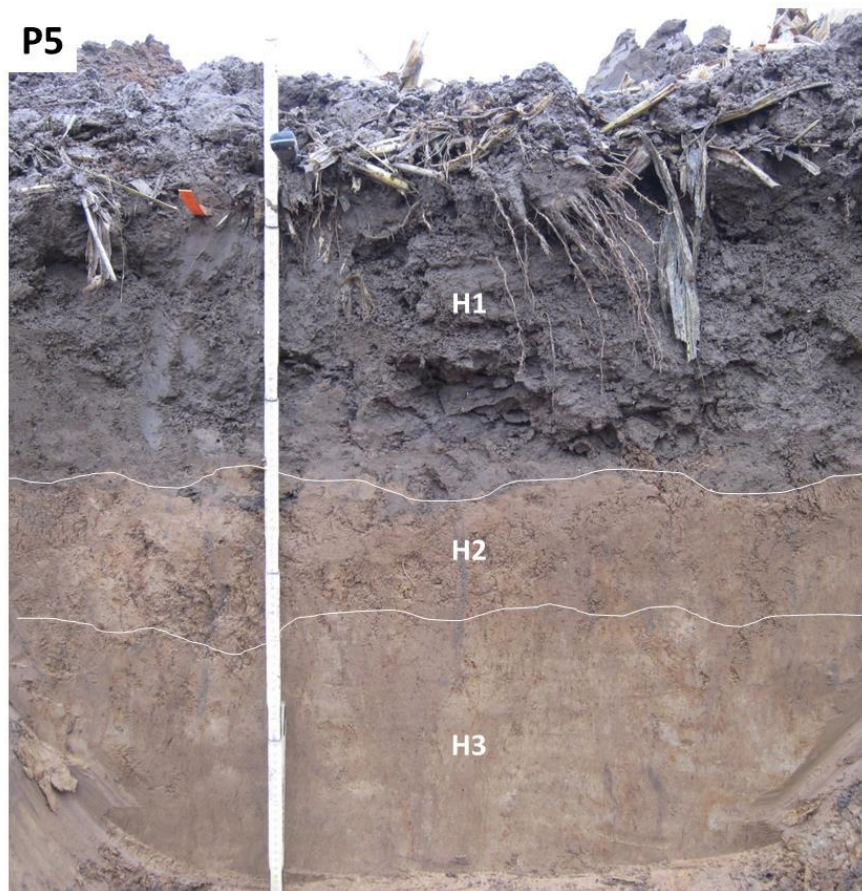
Door de grote diepte van de bioturbatie, is er weinig bodemkundige informatie overgebleven die duidelijkheid kan scheppen aan het ontwikkelen van het bodemlandschap.

Tabel 4: Beknopte beschrijving van de horizonten van P4

Nr.	Symbool	Beknopte omschrijving
H1	Ap	0-30cm
H2	Bbi	30-86cm; sterk gebioturbeerd, homogeen
H3	Bw	86-110cm; 12-15% klei; Mn nodules;

4.5 Bodemprofiel P5

In dezelfde sleuf als P4 vinden we helling opwaarts profiel P5. P5 bevindt zich op de rand van de akker en de verharde grond die rondom de boerderij is aangelegd. Dit is een plaats waar er lokaal erosie van de grond is gebeurd (tabel 5; figuur 9).

Figuur 9. Foto van bodemprofiel P5

De bodem werd ingedeeld in 3 horizonten. Deze zijn de ploeglaag, een redelijk dunne Bbi horizont en vervolgens een gedeeltelijk gebioturbeerde E-Bt horizont. Het ontbreken van de Bw horizont zoals ze gevonden werd in de overige profielen, en het feit dat er al vanaf 50cm E-Bt banden aanwezig zijn, wijst op lokale erosie van deze bodem, zoals voorspeld bij de het landschapsinterpretatie. Er kan tot 35-40cm verdwenen zijn van de originele bodem. De erosie is vrij lokaal rondom de boerderij.

Tabel 5: Beknopte beschrijving van de horizonten van P5

Nr.	Symbool	Beknopte omschrijving
H1	Ap	0-37cm; donker grijsbruin
H2	Bbi	37-50cm; bruinbeige, homogeen;
H3	Bw	50-87cm; 2-15% klei; bruinbeige tot beige; heterogeen

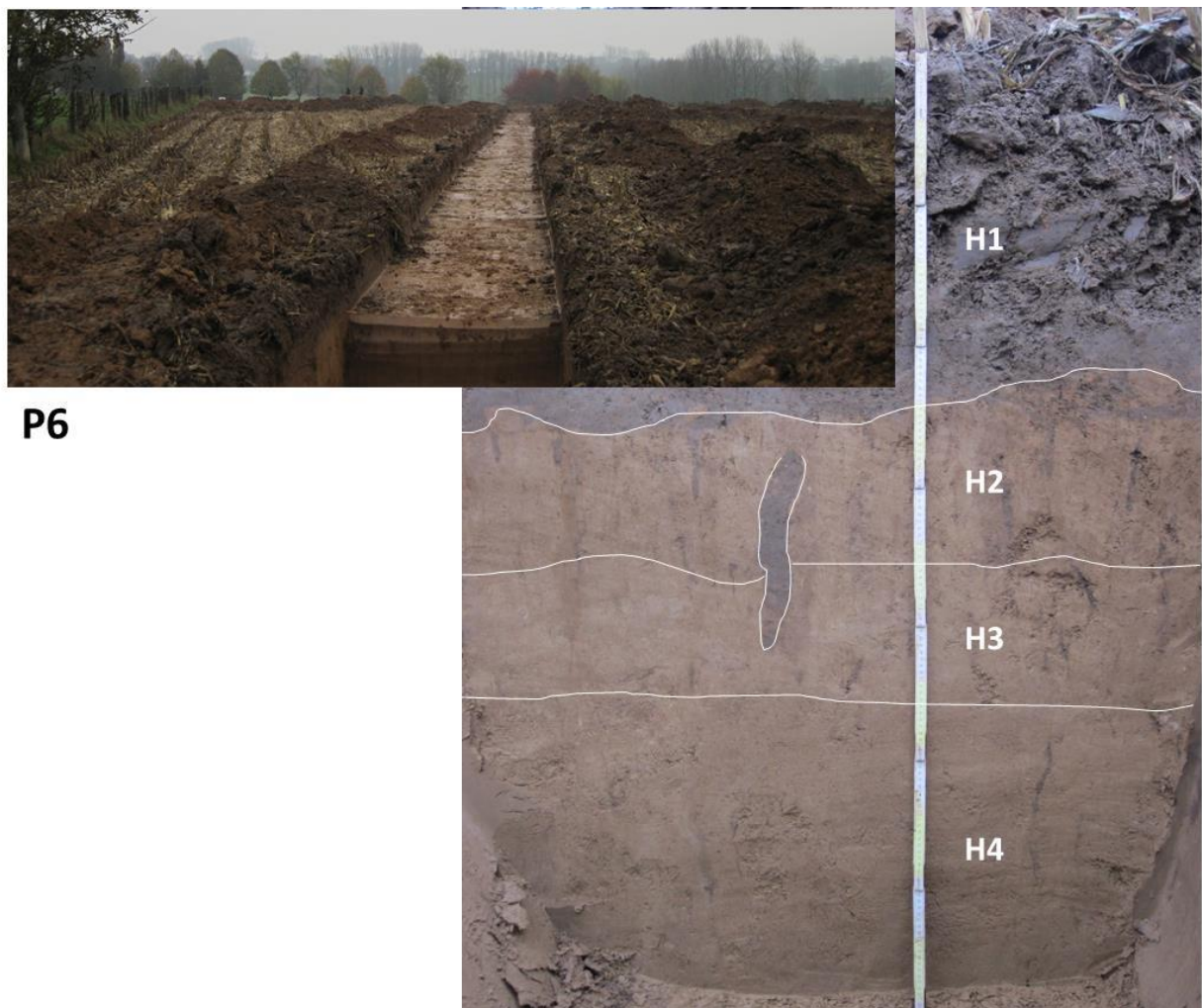
4.6 Bodemprofiel P6

P6 werd bestudeerd aan de rand van de akker met het volgende perceel dat vandaag als grasland in gebruik is. De bodem bestaat uit 4 horizonten, namelijk de huidige ploeglaag, de

Bbi horizont, een uitlogingshorizont (materiaal, in dit geval klei is uit de horizont gemigreerd) en een dieper B horizont. Biogallerijen kunnen doorheen de bodem gevolgd worden, mollen en wormen gaan tot 86cm (tabel 6; figuur 10).

Tabel 6: Beknopte beschrijving van de horizonten van P6

Nr.	Symbool	Beknopte omschrijving
H1	Ap	0-40cm;
H2	Bbi	40-60cm; 12-14% klei; bruinbeige
H3	Bg	60-86cm; 8-10% klei; bleekbeige
H4	E/Bt	86-130cm; 10-12% klei; beige

Figuur 10. Foto van bodemprofiel P6

5. Interpretaties

Het bodemlandschap aan de rand van het plateau waarop de dorpskern is gevestigd, kent relatief diepe gebioturbeerde B horizonten onder de bewerkingslaag. Verder is er praktisch geen erosie of sedimentatie getraceerd in de bestudeerde bodems. Met andere woorden, de bodems van de bestudeerde zone zijn vrij stabiel gebleven tijdens de holocene periode. De sterke bioturbatie wijst op een lange geschiedenis als landbouwgrond. Het gebrek aan erosie is enerzijds te wijten aan het gebrek aan reliëf op deze locatie aan de rand van het

plateau. Op een tiental meter ten zuiden van het onderzoeksgebied begint een voor deze streek redelijk steile helling. Net op de grens tussen het plateau en de helling is er een perceelsgrens die loopt van ZW naar NO. Het zou heel goed kunnen dat de locatie van deze perceelsgrens is ontstaan omdat dit ongeveer de grens vormt tussen de gronden die veilig kunnen bewerkt worden als akkerland en de gronden die door de helling te erosiegevoelig zijn en dus eerder als permanente weide geschikt zijn. Het zou zelfs kunnen, dat de voetwegel die nu dwars door de akker loopt van west naar oost de originele grens vormt tussen landgebruik als akker en als permanente weide. De convexe overgang tussen het plateau en de helling ligt namelijk net tussen het wegeltje en de grens tussen de akker en de weide. Dit stuk zou immers ook kunnen geërodeerd worden. De grens tussen akker en weide is dus mogelijk met de industrialisatie van de landbouw verschoven zodat de bovenkant van de helling eveneens onder ploegen kwam.

6. Advies bijkomend archeobodemkundig veldwerk

Bij een eventueel archeologisch vervolgonderzoek zijn er geen bijkomende archeobodemkundige observaties vereist. Het is wel aangeraden dat een eventuele archeologische opgraving opgevolgd zal worden.

De tijd die hiervoor vereist is (veldwerk en rapportage) wordt geschat op 8 uren. Dit is inclusief staalname als dit in het veld nodig blijkt te zijn. Dit houdt echter geen verdere verwerking van stalen in. Een inschatting van wat nodig zal blijken, kan pas gebeuren op het moment dat de stalen zullen genomen worden en dient in desbetreffend geval overlegd te worden met de verantwoordelijke van de opgraving en de erfgoedconsulent.

7. Referenties

- Bogemans F. en Van Molle M., 2005. Toelichting bij de Quartairgeologische Kaart - kaartblad 30-38, Geraardsbergen en Ath(deel). Vlaamse overheid, dienst Natuurlijke Rijkdommen, 34p.'
- Mikkelsen, J.H., Cools, N., De Vos, B. & Langohr, R. 2005. Excursion guide Zonian Forest (23rd Nov.) Straalsebossen & Pijnven (24th Nov.). Training Course on WRB (World Reference Base, 1998), Soil Profile Description and Classification November 21st – 25th 2005, Brussels, Belgium. Organised within the framework of the EU Forest Focus Demonstration Project BIOSOIL. Geraardsbergen, Research Institute for Nature and Forest.

Archeologisch vooronderzoek Sint-Maria-Oudenhove Faliestraat

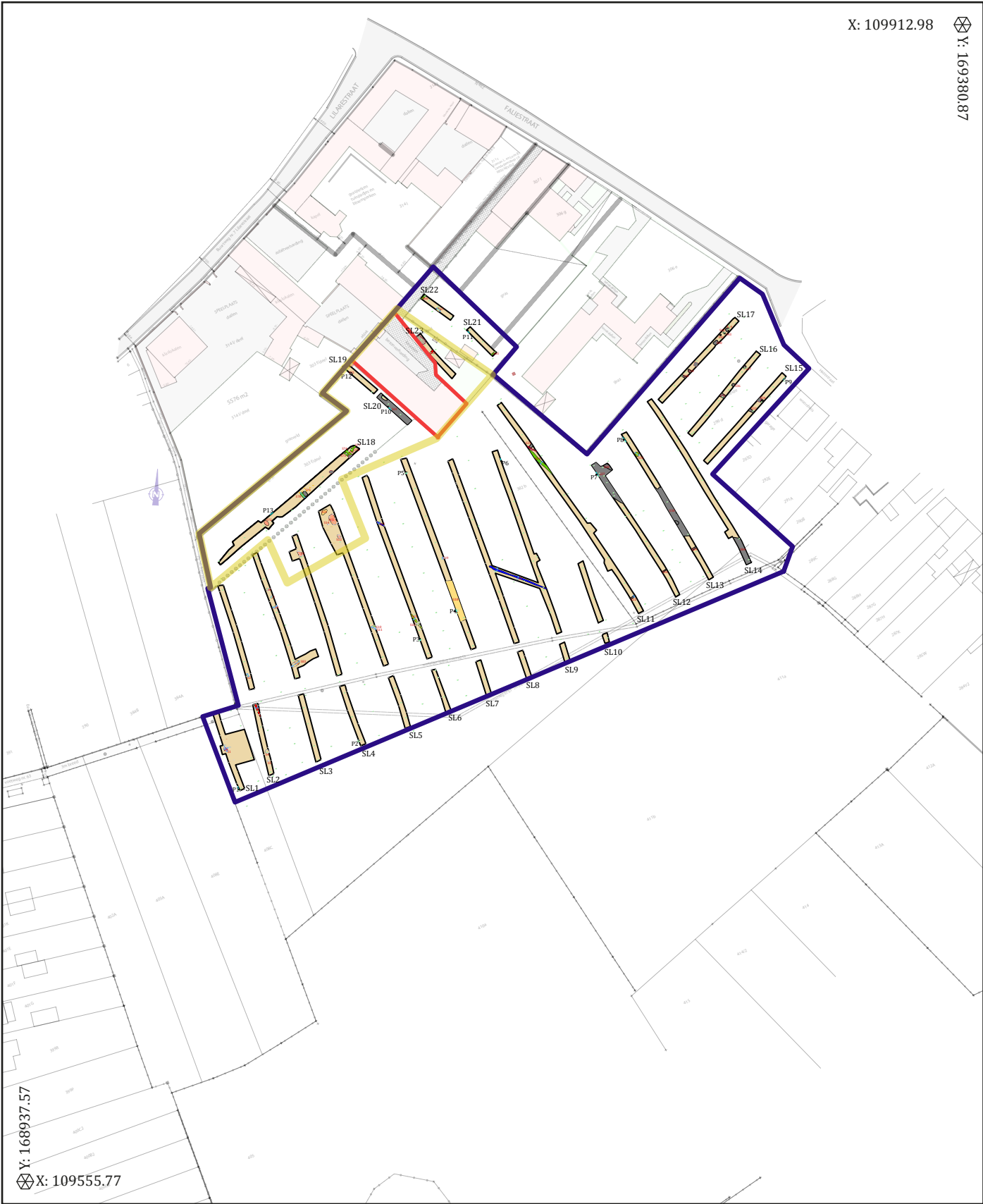
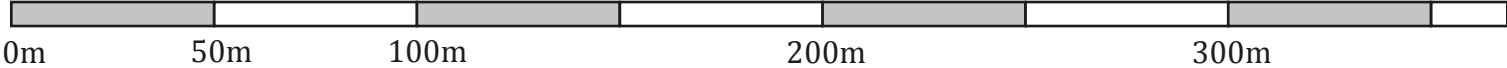
Bijlage 1
Situeringsplan

- Projectgebied
- Advieszone vervolgonderzoek
- Niet te onderzoeken zone
- Proefsleuven

Verg.nr. 2014/450

Coördinaten in Lambert 72

Archeologisch vooronderzoek Sint-Maria -Oudenhove Faliestraat

Bijlage 2 Overzichtsplan

- Projectgebied
- Advieszone vervolgonderzoek
- Niet te onderzoeken zone
- Proefsleuven
- Post-middeleeuws
- Metaaltijden
- Romeins
- Natuurlijk
- Ongedateerd
- Verstoring (recent)

Verg.nr. 2014/450

Coördinaten in Lambert 72

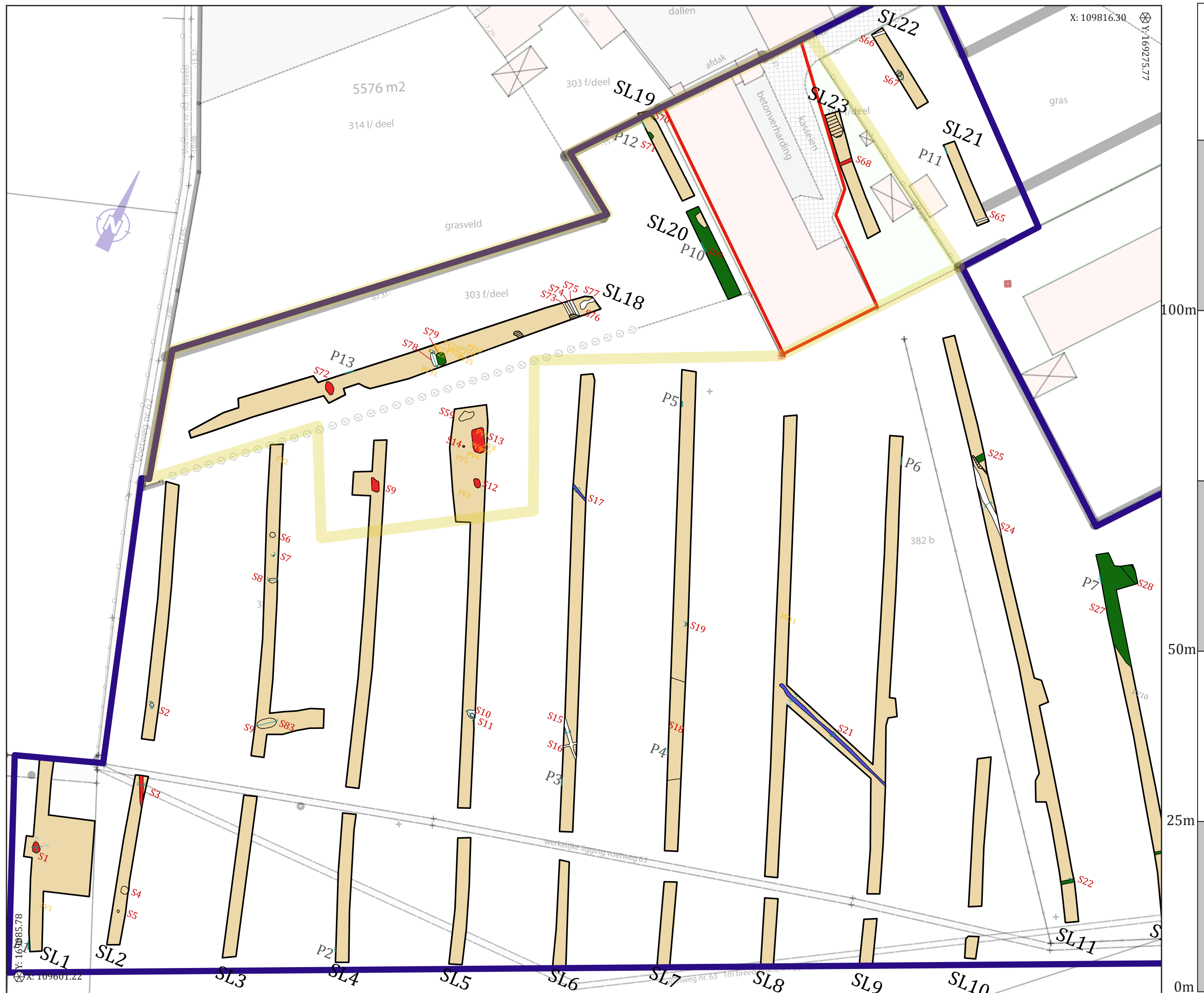
GROUP
MONUMENT

Bijlage 3 Detailplan West

Verg.nr. 2014/450

Coordinaten in Lambert 72 X

GROUP
MONUMENT

Archeologisch vooronderzoek Sint-Maria -Oudenhove Faliestraat

Bijlage 4 Detailplan Oost

- Projectgebied
- Advieszone vervolgonderzoek
- Niet te onderzoeken zone
- Proefsleuven
- Post-middeleeuws
- Metaaltijden
- Romeins
- Natuurlijk
- Ongedateerd
- Verstoring (recent)

Verg.nr. 2014/450

Coördinaten in Lambert 72

